

Luteryen İman İkrarları Işığında Temel Hristiyan İnancı

GDK YAYIN NO: 108

KİTAP: Luteryen İman İkrarları Işığında Temel Hristiyan İnancı
KİTABIN ORJİNAL ADI: Der Kleine Katechismus (1529),
Confessio Augustana/ Augsburgur Bekenntnis/ Augsburg
Confession (1530)

KISA İLMİHÂL'İN ÇEVİRİSİ: Ari Salminen

AUGSBURG İMAN İKRARI'NIN ÇEVİRİSİ: Nur Nirven

ÖNSÖZLERİN ÇEVİRİSİ: Murat İnhanlı

EDİTÖRLER: Risto Soramies, Kari Vitikainen

İstanbul Luteryen Kilisesi'nin

'Yol, Gerçek, Yaşam' dizisi: 2

Bütün hakları saklıdır. İstanbul Luteryen Kilisesi © 2010

www.luteryenkilisesi.org

info@luteryenkilisesi.org

Bu kitaptaki Eski ve Yeni Antlaşma alıntıları Kitabı Mukaddes Şirketi ile Yeni Yaşam Yayınları tarafından yayınlanan, İstanbul Ağustos 2001 tarihli Kutsal Kitap'tan yapılmıştır.

This book has been translated and printed with the support of
Lutheran Heritage Foundation.

51474 Romeo Plank Road Macomb,

Michigan 48042 USA

www.LHFmissions.org

Turkish 1st edition was printed in December 2010 as 1,000 copies.

ISBN: 978-605-5739-0....

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No:

Gerçeğe Doğru Kitapları

Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.

No: 81/87 Topkapı, İstanbul - Türkiye

Tel: (0212) 567 89 93 Fax: (0212) 567 89 92

E-mail: gdksiparis@yahoo.com / www.gercegedogrui.net

Baskı: Anadolu Ofset – Tel: (0212) 567 89 92

Davutpaşa Cad. Kazım Dinçol San. Sit.

No: 81/87 Topkapı, İstanbul

1. Baskı: Aralık 2010

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
Evrensel İman İkrarları	13
Elçilerin İman İkrarı	15
İznik-İstanbul İman İkrarı	17
Athanasius'un İnanç Bildirgesi	21
Martin Luther'in Kısa İlmihâli	27
1. Bölüm: Allah'ın On Emri	32
2. Bölüm: İman İkrarı	39
3. Bölüm: Rab'bin Duası	45
4. Bölüm: Kutsal Vaftiz	51
5. Bölüm: Günah Çıkarma	55
6. Bölüm: Rab'bin Sofrası	57
7. Bölüm: Gündelik Dualar ve Görevliler Levhası	60
Augsburg İnanç Bildirgesi	71
Başlıca İman Akideleri	
1. Allah	78
2. İlk Günah	80
3. Allah'ın Oğlu	81
4. Aklanmış Sayılma	82
5. Kelâm Görevi	83

6. Yeni İtaat	84
7. Kilise	85
8. Kilise Nedir?	86
9. Vaftiz	87
10. Rab'bin Sofrası	88
11. Günah Çıkarma	89
12. Tövbe	89
13. Sakramentlerin Kullanılması	91
14. Kilise Düzeni	92
15. Kilisenin Geleneği ve Uygulamalar	92
16. Kilise ve Toplum	93
17. Mesih'in Tekrar Gelişi ve Yargı Günü	94
18. Özgür İrade	95
19. Günahın Öz Kaynağı	97
20. İman ve İyi Eylemler	98
21. Azizlere Tapınma	104
Gözden Geçirilmiş Akideler,	
Düzeltilen Yanlıklar	106
22. Rab'bin Sofrası'nın İki Unsuru	107
23. Rahiplerin Evlenmesi	109
24. Ayin	112
25. Günah Çıkarma	119
26. Yiyeceklerde Fark Gözetilmesi	121
27. Manastır Yeminleri	129
28. Kilisenin Yetkisi	139
Sonuç	152

ÖNSÖZ

"Başlangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydı... Her şey O'nun aracılığıyla var oldu, var olan hiçbir şey O'nsuz olmadı... Söz, insan olup aramızda yaşadı. O'nun yüceliğini –Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul'un yüceliğini– gördük" (Yu. 1:1-3,14).

Allah dünyayı yarattı ve kendisini insanlara Oğlu Mesih İsa'da açıkladı. Mesih İsa, inayet ve hakikatle dopdolu olan Allah Sözü'dür.

Allah Âdem'le Havva için mükemmel bir yer, insanın yüreğine sevinç veren Aden Bahçesi'ni yarattı. Ancak Âdem'le Havva, Allah'ın emrine karşı geldiler. Bu düşüş yüzünden günah dünyaya girdi ve insan cennetten kovuldu. Yine de, Allah, yarattığı insanı sever ve insanın O'ndan ayrı yaşamasını istemez. Allah, insanlığı günahın esaretinden kurtarmak ve onları eski gönençe kavuşturmak için, bir Kurtarıcı'nın, kendini

bu günahkârların uğruna kurban edecek olan Mesih'in geleceğini vaat etti. Bu vaat, ilk defa ta Tevrat'ın başlangıç sayfalarında yer almaktadır (Yar. 3:15).

Kurtuluş vaadi, binlerce yıl boyunca, peygamberler ve İsrail halkının geçirdiği evrelerde tekrarlandı. Bütün bunlar, zamanın akışı içerisinde, peygamberler tarafından, Eski Ahit kitabına¹ yazılmıştır.

Yaklaşık 2000 yıl önce, Roma İmparatoru Augustus zamanında, Allah'ın bu vaadi yerine geldi. Kurtaran Söz Mesih İsa, Yahudi bir bakire olan Meryem'den doğdu. 30'lu yaşlara geldiğinde, İsa, Allah'ın hükümrânlığının geleceğini ilân etti, günahları bağışladı ve hastalara şifa verdi, yaklaşık üç yıl süren alenî faaliyetlerine başladı.

Ancak İsrail ülkesinde bulunan Yahudi yöneticiler İsa'nın faaliyetlerini onaylamıyorlardı. İsa tutuklandı, izinden gidenler ise kaçtılar. Yahudiye eyaleti valisi, Romalı Pontius Pilatus,

¹ Eski Ahit (Eski Antlaşma), Tevrat, tarih kitapları, Zebur, şiir kitapları ve peygamberlerin kitaplarından oluşmaktadır (toplam 39 kitapçık). Eski Ahit hem Yahudiler'in hem de Hristiyanlar'ın benimsediği Kutsal Kitap'tır. Eski Ahit'in yanı sıra Hristiyanlar Yeni Ahit'i de (İncil) Allah'ın Sözü olarak minnettarlıkla kabul ederler.

İsa'nın çarmıha gerilerek öldürülmesi hükmünü verdi. Allah Sözü Mesih İsa, canını vermeden önce, son sözleri olarak şöyle haykırdı: “Tamamlandı.” Allah, insanlığın günahlarından ötürü gereken cezayı, çarmıhta kendisi yükledi. İsa Mesih öldü ve gömüldü. Eski Ahit'te peygamberler vasıtasıyla vaat ettiğini, Allah böylece yerine getirdi.

Üçüncü gün, İsa ölümden dirildi. Göğe alınmadan önce İsa, öğrencilerine şu görevi verdi:

“İsa onlara şöyle buyurdu: ‘Dünyanın her yanına gidin, Müjde'yi bütün yaratılışa duyurun. İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek’” (Mar. 16:15-16).

Mesih'in dirilişinden kırk gün sonra, önceden vaat edilmiş olan Kutsal Ruh, öğrencilerin üzerine indi ve hepsine, Allah'ın Mesih aracılığıyla ne yaptığını dünyaya duyurmak için güç ve cesaret verdi. Bu duyurunun etkisiyle Hristiyan kilisesi doğdu. Hristiyan kilisesi, İsa'nın verdiği bu göreve, İyi Haberi müjdelemeye ve vaftiz etmeye devam etmektedir. Kilise, Mesih İsa tekrar gelinceye dek bu görevini sürdürecektir.

İsa'nın öğrencilerinin, yani resullerinin yazdık-

larından, İncil² olarak adlandırdığımız kitap oluşmuştur. İncil, İsa'nın hayatından, öğretilerinden ve ölümünden, ayrıca kilisenin oluşumundan ve ilk Hristiyanlar'ın yaşamlarından bahseder.

Hristiyan kilisesi, peygamberlerin ve elçilerin yazdıklarını bir araya getirerek, Kutsal Kitap³ dediğimiz kitabı oluşturmuştur. Kutsal Kitap'ın yazıları, değişik zamanlarda yaşamış olan insanların, Kutsal Ruh'un yönetiminde yazdıkları yazılardır. Kutsal Kitap'ın ana fikri şudur: Allah, Sözü'yle bütün kâinatı ve insanı kendi benzeyişinde yaratmıştır, günaha düşmüş dünyayı beden alan Sözü'nde, yani Mesih İsa'da kurtarmıştır, iman ve kurtuluşu veren Allah, dünyanın sonuna kadar Hristiyan kilisesinde Sözü vasıtasıyla etkilidir ve Kutsal Ruh'uyla faaliyetine hâlâ devam etmektedir.

² “İncil” kelimesi, bazen Türkçede kavram karmaşasına neden olabiliyor. İncil olarak adlandırılan kitap, dört ayrı elçinin (Matta, Markos, Luka ve Yuhanna) İsa'nın hayatını anlattığı yazıları, kilisenin doğuşunun anlatıldığı ‘Elçilerin İşleri’ni, elçilerin ilk Hristiyan topluluklarına yazdıkları mektupları ve Yuhanna'nın kendisine gösterilen rüyeti yazdığı kitap (Vahiy'i) kapsamaktadır. Bütün bu kitapçıkların hepsine İncil, bazen de “Yeni Ahit” (Yeni Antlaşma) adı verilir.

³ Kutsal Kitap Eski Ahit (Eski Antlaşma) ve Yeni Ahit'ten (Yeni Antlaşma) oluşmaktadır. (Bk. dn. 1. ve 2.)

Hristiyan kilisesi, Kutsal Kitap'ı temel alıp, inancın en önemli bölümlerini özetleyerek, iman bildirgeleri halinde belirlemiştir. İlk kilisede, vaftiz olacak kişi, iman ikrarını okuyarak, Kutsal Kitap'ın öğretilerine bağlı kalma isteğini belirtirdi. Tarihin akışı içerisinde, bildirgeler, ayrıca sapkın öğreti ve eğitimlere karşı da kullanılmıştır. Bildirgelerde, yanlış öğreti doğru öğretiden ayrılır. Hristiyanlar için, Allah'ın sözünün vaaz edilmesinde, öğretilmesinde ve duyurulmasında bildirgeler güçlü birer araçtır.

Bildirgeler asla Kutsal Kitap'ın yerine geçemez, fakat Allah'ın kim olduğunu, O'nun, günahın ve ölümün hükümlerinden insanları kurtarmak için ne yaptığını kısaca ve etkili bir şekilde anlatmaya yarayan mükemmel araçlardır.

Luteryenlik, 1500 yıllarında Martin Luther'in (1483-1546) kiliseye o zamanlarda hakim olan yanlış öğretilere ve eğitimlere karşı verdiği mücadeleyle başlamıştır. Martin Luther kendi kilisesini kurmak istememiştir, aslında amacı, elçisel öğretiye ve bildirgelere bağlı kalmaktı. Luteryen kilise babaları, Kutsal Kitap'ın ne öğrettiğini belirtmek için, Kutsal Kitap'a göre

hangi öğretinin doğru olduğunu, yani Hristiyan öğretisini açıkça ortaya çıkarmayı istediklerinden, bu yazıları, yani bildirgeleri yazmışlardır. Luteryen bildirgelerini içeren kitaplar bu yazılardan oluşmuştur.

Luteryen bildirgelerini içeren kitapların dayandığı temel, genellikle dünya çapında birçok kilise tarafından kabul edilmiş olan İznik-İstanbul İman İkrarı'yla, özellikle Batı kiliselerinde kullanılan Elçisel İman İkrarı ve Athanasius'un İnanç Bildirgesi'dir. Diğer Luteryen iman ikrarları; Martin Luther'in Kısa İlmihâli (1529), Martin Luther'in Geniş İlmihâli (1529), Augsburg İnanç Bildirgesi (1530), Augsburg İnanç Bildirgesi Savunması (1531), Şmalkalden Maddeleri (1536), Papanın Yetkisi ve Hakları Hakkında (1537) ve İman İttifakı Rehberi'dir (1577).

Elinizde bulunan bu kitaba, yukarıda belirtilen iman ikrarlarından, evrensel iman ikrarları, Martin Luther'in Kısa İlmihâli ve Augsburg İnanç Bildirgesi alınmıştır. Bu temel iman ikrarlarında, Hristiyanlığın öğretisi yoğunlaştırılmış ve açık bir şekilde belirtilmiştir. Tabii ki, ümidimiz, günü geldiğinde, bütün Luteryen inanç bildirgelerinin Türkçe olarak okunmasıdır.

Reformcu Martin Luther'in bu yolda ilerlemesine neden olan sorunun, günahkâr insanın, hakkında son hükmün verileceği gün Mukaddes Allah'ın önünde nasıl dayanacağı olduğu söylenir. Bu kitaptaki bildirgeler bu soruya kesin ve iyi bir cevap vermektedir. Hristiyanlığın öğretisi, sadece asilce bir fikir ya da felsefi bir akıl yürütme olamaz, aksine, insanın hayatını nasıl yaşaması gerektiğini ve son hükmün verileceği günden nasıl çıkacağını pratik olarak göstermektedir.

Editörler

EVRENSEL İMAN İKRARLARI

ELÇİLERİN İMAN İKRARI

ÖNSÖZ

Daha ikinci yüzyılda Elçilerin İman İkrarı, Grekçe olarak kullanılmıydı. İkrarın temeli, kilisede ilk zamanlardan itibaren verilen vaftiz öncesi eğitime ve yapılan vaftiz ayinine dayanmaktadır. 400'lü yıllardan bu yana Roma kilisesinde vaftiz sırasında Elçilerin İman İkrarı tekrarlanmaktadır. Doğu kiliselerinde elçisel iman ikrarı daha az tanınır. Ancak Doğu kiliseleri de ikrarın içeriğini kabul eder.

Luteryen kilisesinde, Elçilerin İman İkrarı'nın özel bir öneme sahip olmasının sebebi, Martin Luther'in bunu Kısa İlmihal'de açıklamış olmasıdır. Böylece, Elçilerin İman İkrarı, her Hristiyan'a öğretilmesi gereken temel Hristiyanlık bilgisine dâhil edilmiştir.

ELÇİLERİN İMAN İKRARI

Allah'a, bütün güçlere egemen olan Baba'ya, yerin ve göğün Yaratıcısı'na inanıyorum.

Allah'ın biricik Oğlu'na, Rabbimiz İsa Mesih'e inanıyorum. İsa, Kutsal Ruh aracılığıyla gebe kalan bakire Meryem'den doğdu, vali Pontius Pilatus'un döneminde acı çekti, çarmıha gerildi, öldü ve gömüldü. Ölüler diyarına indi. Üçüncü gün dirildi. Göklere yükseldi. Şimdi Allah'ın, bütün güçlere egemen olan Baba'nın sağında oturuyor. Bir gün tekrar gelip ölüleri ve dirileri yargılayacak.

Kutsal Ruh'a inanıyorum. Kutsal ve evrensel imanlılar topluluğunun ve kutsallar birliğinin var olduğunu kabul ediyorum, günahlarımın bağışlanmasına güvenip bedenim dirilmesini ve sonsuz yaşamı bekliyorum.

İZNIK – İSTANBUL İMAN İKRARI

ÖNSÖZ

İznik-İstanbul İman İkrarı'nın temel dayanağı, ilk kilise olan Yeruşalim'deki toplulukta vaftiz sırasında okunan iman ikrarıdır. M.S. 325 yılında, İznik'te toplanan Kilise Konseyi, Oğul'un Baba'yla eş değer olmadığı, bu nedenle Me-sih'in Tanrı olmadığını öne süren Arius'un sapkın öğretisini engellemek zorunda kaldı. 381 yılında, İstanbul'da toplanan konsey ise Tanrı'nın Üçlü Birliği'ne olan güveni sarsmaya yönelik bir sapkın öğretiyi daha reddetti. İznik ve İstanbul'daki Kilise Konseyi toplantılarında, kiliseyi tehdit eden sapkın öğretilere karşı, doğru öğretiyi belirlemek amacıyla, ilk kilisenin vaftiz ikrarı da genişletildi. İznik-İstanbul İman İkrarı'nın son ifade tarzı, 451 yılında Kalke-don'da (Kadıköy) toplanan kiliseler birliği toplantısında onaylandı. Bu ikrar, bundan sonra genellikle ayinlerde çok sık kullanılır hale geldi.⁴

⁴ Ancak bu İznik-İstanbul İman İkrarı, Doğu ve Batı kiliseleri arasında anlaşmazlıklara sebep olmuştur. 500'lü yıllarda, Kutsal Ruh'un ayrıca Oğul'dan da çıktığı öğretisi

İZNİK – İSTANBUL İMAN İKRARI

Tek Allah'a, bütün güçlere egemen olan Baba'ya, yerin ve göğün, görünen ve görünmeyen her şeyin Yaratıcısı'na inanıyoruz.

Tek bir Rab'be, İsa Mesih'e, Allah'ın biricik Oğlu'na, zamanlar oluşmadan Baba'dan olmuş olana inanıyoruz. Kendisi Allah'tan Allah, Işıktan Işık, gerçek Allah'tan gerçek Allah olmuş, ancak yaratılmamıştır. Baba ile aynı öze sahiptir. Her şey O'nun aracılığı ile var oldu. Biz insanlar uğruna, kurtulmamız için göklerden indi. Kutsal Ruh aracılığı ile bakire Meryem'den beden alıp insan oldu. Vali Pontius Pilatus'un döneminde uğrumuza çarmıha gerildi. Öldü ve gömüldü. Kutsal Yazılar'ın belirttiği gibi üçüncü gün dirildi ve göklere yükseldi. Şimdi Baba'nın sağında oturuyor. Bir gün görkemle geri gelip dirilerle ölüleri yargılayacak. Egemenliği sonsuz olacaktır.

kabul edildi. Bu öğretiyi vurgulamak için, Batı'da, iman ikrarına “ve Oğul'dan” (*filioque*) kelimesi eklendi. Batı kilisesinin kendi başına yaptığı eklemeyi Doğu kiliseleri kabul etmedi, bunun sonucunda, Doğu ve Batı kiliselerinin 1054 yılında ayrılmasına neden olan sebeplerde bu eklemenin de payı oldu.

Rab olan, yaşam veren, Baba ile Oğul'dan çıkan, Baba ve Oğul ile birlikte tapılıp yüceltilen, peygamberler aracılığıyla konuşmuş olan Kutsal Ruh'a inanıyoruz. Tek, kutsal, evrensel ve elçilerin koyduğu temel üzerinde kurulmuş olan imanlılar topluluğunun varlığına inanıyoruz. Günahların bağışlanması için tek bir vaftizi kabul ediyoruz. Ölülerin dirilmesini ve sonsuz yaşamı bekliyoruz.

ATHANASIUS'UN İNANÇ BİLDİRGESİ

ÖNSÖZ

Athanasius'un İnanç Bildirgesi, M.S. 500'lü yıllarda muhtemelen Batı kilisesinin etki alanında doğmasına rağmen, adını M.S. 300'lü yıllarda yaşamış olan kilise babası Athanasius'tan (295-373) almıştır. Athanasius Üçlü Birliği reddeden Arius'çu sapkın öğretiyeye karşı mücadele etti. Athanasius'un İnanç Bildirgesi, Üçlü Birliği ve Mesih ilâhiyatını kısa cümlelerle köklü bir şekilde açıklamaktadır.

ATHANASIUS'UN İNANÇ BİLDİRGESİ

Arius'çulara karşı:

1. Kurtulmak isteyen kişi, her şeyden önce, ortak Hristiyan inancına bağlı olmalıdır. Buna, değiştirmeden ve tamamen iman etmelidir. Böyle yapmayan kişi, şüphesiz ebediyen mahv olur.

2. Ortak Hristiyan inancı şudur:

3. Biz, Üçlü Birlik olan tek Allah'a ve tek Allah olan Üçlü Birliğe, unsurları birbirine karıştırmadan ve ilâhi varlığı dağıtmadan, özü bölmeden ibadet ederiz.

4. Baba vardır, Oğul vardır ve Kutsal Ruh vardır, ama Baba, Oğul ve Kutsal Ruh tek Tanrı'dır. Yücelikleri denktir ve görkemleri aynı derecede sonsuzdur.

5. Baba nasılsa, Oğul da öyledir, Kutsal Ruh da öyledir. Baba yaratılmamıştır, Oğul yaratılmamıştır ve Kutsal Ruh yaratılmamıştır.

6. Baba sınırsız, Oğul sınırsız, Kutsal Ruh sınırsızdır.

7. Baba ezeli ve ebedi, Oğul ezeli ve ebedi, Kutsal Ruh ezeli ve ebedidir.

8. Buna rağmen, Üçü ayrı ayrı ebedi olan değildir, tek Ebedi Olan vardır. Aynı şekilde Yaratılmamış ya da Sınırsız Olan da üç değil, tektir.

9. Baba her şeye Egemen olduğu gibi, Oğul da her şeye Egemen'dir ve Kutsal Ruh da her şeye Egemen'dir. Buna rağmen tek her şeye Egemen vardır.

10. Baba Allah olduğu gibi, Oğul Allah ve Kutsal Ruh Allah'tır. Ancak üç Tanrı değil, sadece tek Allah vardır.

11. Baba Rab olduğu gibi, Oğul da Rab'dir ve Kutsal Ruh da Rab'dir. Ancak üç Rab değil, tek Rab vardır.

12. Hristiyanlık'ta, hakikat, birbirinden farklı üç unsuru Allah ve Rab olarak kabul etmemizi gerektirir. Aynı şekilde, ortak Hristiyan inancı da, üç tanrıdan ya da üç rabden söz edilmesini yasaklar.

13. Baba hiçbir şeyden gelmemiştir; ne yaratılmış ne de doğrulmuştur.

14. Oğul yalnızca Baba'dandır; ne oluşturulmuş, ne yaratılmıştır, fakat yegâne Oğul'dur.

15. Kutsal Ruh, Baba'dan ve Oğul'dandır; ne oluşturulmuş, ne yaratılmış, ne de doğrulmuş-

tur, fakat Baba'dan ve Oğul'dandır. Böylece, üç değil, tek bir Baba vardır; üç oğul değil, tek bir Oğul, üç kutsal ruh değil, tek bir Kutsal Ruh vardır.

16. Bu üçlülükte biri diğerinden daha önce ya da daha sonra değildir, biri diğerinden ne daha büyük, ne daha küçüktür, ancak Üçü aynı derecede sonsuz ve aynı değerdedir. Yani Üçlülükteki Birliğe ve Birlikteki Üçlülüğe iman edilmelidir.

17. Kurtuluşu arayan, Üçlü Birliği işte böyle düşünmelidir.

18. Bundan başka, kişinin sonsuz kurtuluşa nâil olması için, Rabbimiz İsa Mesih'in vücut bulduğuna yürekten inanarak sarılması gerekir.

19. Doğru öğretisi şudur: Rabbimiz İsa Mesih'in hem Allah'ın Oğlu, hem de aynı anda Tanrı ve insan olduğuna inanır ve ikrar ederiz.

20. Oğul Allah'tır; Oğul ezelden Baba'nın özünden var olduğu için tamamıyla Allah'tır, zamanın içinde bu dünyada annenin özünden doğmuş olduğu için tamamıyla insandır. O tamamen Allah'tır, canı ve bedeniyle ise tamamen insandır.

21. İlâhi öze sahip olması nedeniyle Oğul, Baba'yla eşittir, ancak Oğul'un insan sıfatı nedeniyle Baba O'ndan üstündür.

22. Hem Allah hem İnsan olduğu halde, iki değil, sadece tek Mesih vardır.

23. Mesih'teki birlik, ilâhi özün insanlığa dönüşmesinden dolayı olmamıştır, ancak Allah'ın insanlığı üstlenmesiyle olmuştur. İlahi ve insani özler birbirine karışmamıştır, ancak tek bir şahısta birleşmiştir.

24. Bir insanın can ve bedenden oluşması gibi, Mesih Allah ve İnsan olarak birdir.

25. Mesih bizim kurtuluşumuz için acı çekmiş, cehenneme inmiş, ölümden dirilmiş, göklere yükselmiş, Baba'nın sağında yer almıştır, bir gün ölüleri ve dirileri yargılamak için tekrar gelecektir.

26. O geldiğinde, bütün insanlar ölümden bedenleriyle dirilecekler ve yaptıklarının hesabını vereceklerdir. İyilik edenler, ebedi yaşama kavuşacaklar, kötülük edenler ise sonsuz ateşe atılacaklardır.

27. Bu evrensel Hristiyan öğretisidir. Buna, sağlam ve istikrarlı bir şekilde inanmayan kişi kurtulamaz.

**Martin Luther'in
KISA İLMİHÂLİ**

Martin Luther'in KISA İLMİHÂLİ

ÖNSÖZ

Daha ilk kiliseden itibaren, yetişkinlere, vaftiz olmadan önce Hristiyanlık eğitimi verilmektedir. Bu eğitimin amacı, vaftiz edilecek kişinin, Hristiyanlığın temel içeriğini kavradığından emin olmaktır.

Ortaçağ'da vaftiz öncesi eğitim ve öğrenimi kapsamında İman İkrarı, Rab'bin Duası ve On Emir yer alıyordu. Martin Luther vaftiz ve Rab'bin Sofrası sakramentlerini de ekleyerek bu geleneği genişletti.

1529 yılında, cemaatlerin eğitim ihtiyaçlarına cevap vermesi amacıyla Luther iki ilmihâl yayınladı. Bunlardan geniş kapsamlı olanı rahip ve öğretmenler, dar kapsamlı olanı ise bütün Hristiyanlar içindi.⁵ Reform döneminde Hristiyan inancının halkın arasında kökleşmesinde ve

⁵ İlmihâller ilk kez Almanca yayınlanmıştır. Geniş İlmihâl'in orijinal adı *Deutsch Catechismus* ve Kısa İlmihâl'in ise *Der Kleine Catechismus*'tur.

genişlemesinde, ilmihâlin önemli bir yeri vardı. Bunlar hâlen vaftiz ve konfirmasyon kurslarında ve Hristiyan imanlının kendi ruhani hayatının idamesinde vazgeçilmez yardımcı araçlardır.⁶ İlmihâller, 1580 yılında Luteryen bildirgelelerini içeren kitaplar sayıldı. Bu kitapta yayınlanan ilmihâl, Kısa İlmihal'dir.

Kısa Hristiyan İlmihâli, çocuk ya da yetişkin, eğitilmiş ya da eğitimsiz, herkesin okuyabileceği küçük ve basit bir kitaptır. Yine de, içerik olarak, ilmihâl bitmez tükenmez zenginliklerle doludur. Kimse bu kitapla üstat olamaz. Martin Luther rahip, öğretmen ve ilâhiyat doktoru olmasına rağmen, yine de her gün ilmihâl öğrenmeye çalıştığını söylemiştir.

⁶ Bebekken vaftiz edilene, yaşam boyu, özellikle onun olgun bir anlayışa ulaştığı daha sonraki yıllarda inancın temel konuları öğretilir. Bu kurs bittikten sonra, kilisede konfirmasyon töreni yapılır. Konfirmasyondan sonra, genç, Rab'bin Sofrası'na tek başına da katılabilir.

Martin Luther'in KISA İLMİHÂLİ

Kısa Hristiyan İlmihâli yedi bölüme ayrılır:

1. Allah'ın On Emri ve açıklaması
2. İman ikrarı
3. Rab'bin duası
4. Vaftiz
5. Günah çıkarma
6. Rab'bin sofrası
7. Gündelik dualar ve görevler levhası

BİRİNCİ BÖLÜM

ALLAH'IN ON EMRİ⁷

- I. *Allah'tan başka ilahın olmayacak.*
- II. *Allah'ın adını boş yere ağzına almayacaksın.*
- III. *Şabat Günü'nü kutsal sayarak anımsayacaksın.*
- IV. *Annene babana saygı göstereceksin.*
- V. *Adam öldürmeyeceksin.*
- VI. *Zina etmeyeceksin.*
- VII. *Çalmayacaksın.*
- VIII. *Komşuna karşı yalan yere tanıklık etmeyeceksin.*
- IX. *Komşunun evine göz dikmeyeceksin.*
- X. *Komşunun eşine, hizmetçisine, öküzüne, eşeğine, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin.*

⁷ Çeşitli Hristiyan mezheplerinde, emirlerin numaralandırılmasında farklılıklar vardır. Bazıları birinci emri ikiye bölerken, dokuzuncu ve onuncu emri birleştirirler. Yine de emrin ana fikri bir bütün halinde aynıdır.

*Aile reisi ev halkına on emri basit bir şekilde
nasıl öğretmelidir?*

~~~~~  
BİRİNCİ EMİR

**Allah'tan başka ilahın olmayacak.**

Bunun anlamı nedir?

Her şeyden önce Allah'tan korkmalı, O'nu sevmeli ve O'na güvenmeliyiz.

~~~~~  
İKİNCİ EMİR

Allah'ın adını boş yere ağzına almayacaksın.

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, O'nun adını küfür, yemin, şeytanî işler, yalan ya da aldatmak için kullanmayalım, fakat her sıkıntıda O'nun adını analım, O'nunla dua edelim, O'nu yüceltelim ve O'na şükredelim.

ÜÇÜNCÜ EMİR

***Şabat Günü'nü kutsal sayarak
anımsayacaksın.***

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, O'nun sözünü ve duyurulmasını küçümsemeyelim, fakat bunları kutsal sayalım, zevkle dinleyelim ve öğrenelim.

DÖRDÜNCÜ EMİR

Annene babana saygı göstereceksin.

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, anne babamızı ve diğer büyüklerimizi hor görmeyelim veya öfkelenilmeyelim, fakat onlara saygı gösterelim ve hizmet edelim, onları sevelim ve önemli sayalım, sözlerini de dinleyelim.

BEŞİNCİ EMİR

Adam öldürmeyeceksin.

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, komşumuza fiziksel bir zarar vermeyelim veya acı çektirmeyelim, fakat her ihtiyaçta ona yardım edip destek olalım.

ALTINCI EMİR

Zina etmeyeceksin.

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, sözlerimizle ve eylemlerimizle cinsel bakımdan temiz ve saygın bir yaşam sürelim. Ayrıca, herkes eşini sevsin ve ona saygı göstereyin.

YEDİNCİ EMİR

Çalmayacaksın.

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, komşumuzun parasını veya malını ele geçirmeyelim ya da dürüst olmayan herhangi bir şekilde onları almalıyız, fakat malının ve gelirin artmasına ve korunmasına yardım edelim.

SEKİZİNCİ EMİR

***Komşuna karşı yalan yere
tanıklık etmeyeceksin.***

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, komşumuz hakkında yalan söylememeliyiz, ona ihanet etmemeliyiz, ona iftira atmamalıyız ya da onun onuruna zarar vermeyelim, fakat onu savunmalıyız, hakkında iyi sözler söylemeliyiz ve her durumda mümkün olduğu kadar olumlu bir açıklama yapmalıyız.

Komşunun evine göz dikmeyeceksin.

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, gizli düzenler kurarak komşumuzun mirasını ve evini ele geçirmeye çalışmayalım ya da yalnızca görünüşte doğru olan bir yöntemle onu ele geçirmeyelim, fakat onu korumakta komşumuza yardım ve hizmet edelim.

Komşunun eşine, hizmetçisine, öküzüne, eşğine, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin.

Bunun anlamı nedir?

Allah'tan korkmalı ve O'nu sevmeliyiz; öyle ki, komşumuzun karısını, işçilerini veya hayvanlarını ondan ayırmaya çalışmayalım veya zorlamayalım ya da onları ona karşı kıskırtmayalım, fakat komşumuzla kalmalarında ve görevlerini yapmalarında ısrar edelim.

Allah verdiği emirlerle ilgili ne diyor⁸?

“Ben, Tanrın RAB, kıskanç bir Tanrı’yım. Benden nefret edenin babasının işlediği suçun hesabını çocuklarından, üçüncü, dördüncü kuşaklardan sorarım. Ama beni seven, emirlerime uyan binlerce kuşağa sevgi gösteririm.” (Çık. 20:5-6)

Bu ne demektir?

Allah bu emirlere karşı gelen herkesi cezalandıracağını söylüyor. Bu nedenle O’nun gazabından korkmalı, bu emirlere karşı gelmemeliyiz. Ama Allah bu emirlere uyanlara lütfedip her bereketi vereceğine dair söz veriyor. Bu nedenle O’nu sevmeli, O’na güvenmeli ve sevinçle O’nun emirlerine uymalıyız.⁹

⁸ Emirlerle ilgili metin Mısır’dan Çıkış kitabının şu ayetlerinde bulunmaktadır: 20:3, 7, 8, 12-17.

⁹ 1-3. emirler Allah’a karşı davranışlarımızı içerir. 4-10. emirler insanlara karşı davranışlarımızdan söz eder.

İKİNCİ BÖLÜM

İMAN İKRARI

Elçilerin İman İkrarı

Allah'a, bütün güçlere egemen olan Baba'ya, yerin ve göğün Yaratıcısına inanıyorum.

Allah'ın biricik Oğlu'na, Rab'bimiz İsa Mesih'e inanıyorum. İsa, Kutsal Ruh aracılığıyla gebe kalan bakire Meryem'den doğdu, vali Pontius Pilatus'un döneminde acı çekti, çarmıha gerildi, öldü ve gömüldü. Ölüler diyarına indi. Üçüncü gün dirildi. Göklere yükseldi. Şimdi Allah'ın, bütün güçlere egemen olan Baba'nın sağında oturuyor. Bir gün tekrar gelip ölüleri ve dirileri yargılayacak.

Kutsal Ruh'a inanıyorum. Kutsal ve evrensel imanlılar topluluğunun ve kutsallar birliğinin var olduğunu kabul ediyorum, günahlarımın bağışlanmasına güvenip, bedenim dirilmesini ve sonsuz yaşamı bekliyorum.

Allah bütün bunları salt tanrısal iyiliği ve merhameti nedeniyle ve Babam olduğu için yapar. Aslında benim bunların hiçbirine hakkım olmadığı halde bunları yapar. Bu nedenle, O'na şükretmek ve övgüler sunmak, O'na hizmet ve itaat etmek mecburiyetindeyim. Bu, güvenilir bir gerçektir.

İKİNCİ PARÇA

KEFARET

*Allah'ın biricik Oğlu'na,
Rab'bimiz İsa Mesih'e inanıyorum.
İsa, Kutsal Ruh aracılığıyla gebe kalan
bakire Meryem'den doğdu,
Vali Pontius Pilatus'un döneminde
acı çekti, çarmıha gerildi,
öldü ve gömüldü.
Ölüler diyarına indi. Üçüncü gün dirildi.
Göklere yükseldi.
Şimdi Allah'ın, bütün güçlere egemen
olan Baba'nın sağında oturuyor.
Bir gün tekrar gelip
ölüleri ve dirileri yargılayacak.*

Bunun anlamı nedir?

Zamanlar oluşmadan Baba'dan olmuş olan, Baba'nın isteğiyle dünyaya gelen gerçek Allah ve bakire Meryem'den doğmakla gerçek insan olan İsa Mesih'in benim Rab'bim olduğuna inanıyorum.

Kayıp ve yargılanmış olan beni bütün günahlardan, ölümden, İblis'in pençesinden kurtaran ve fidyeye satın alan O'dur. Fidyemi altın ya da gümüşle değil, kutsal ve değerli kanıyla, acılarıyla ve masum ölümüyle ödedi.

Bütün bunları O'na ait olayım ve egemenliğinde O'nun yönetimi altında yaşayıp O'na sonsuz bir doğrulukla, saflıkla ve mutlulukla hizmet edeyim diye yaptı.

O'nun gerçek dirilişi ve sonsuza dek yaşayıp egemenlik sürecek olması bunları bana sağlamaktadır.

Bu güvenilir bir gerçektir.

KUTSALLAŞTIRMA

***Kutsal Ruh'a inanıyorum.
Tek bir kutsal ve evrensel Hristiyan
Kilisesi'nin ve kutsalların birliğinin
var olduğunu kabul ediyorum,
günahlarımın bağışlanmasına güvenip
bedenin dirilmesini ve sonsuz yaşamı
bekliyorum. Amin.***

Bunun anlamı nedir?

Kendi akıl ve gücümle Rab'bim İsa Mesih'e gelme ve inanma yeteneğim olmadığına inanıyorum. Fakat Kutsal Ruh beni Allah'ın Kurtuluş Müjdesi aracılığıyla çağırmış, verdiği armağanlarla aydınlatarak, doğru imanda kutsallaştırıp korumuştur.

Aynı şekilde Kutsal Ruh dünyadaki bütün Hristiyan Kilisesi'ni çağırır, toplar, aydınlatır, kutsallaştırır ve tek doğru imanda, İsa Mesih'te korur.

Bu Hristiyan Kilisesi'nde Kutsal Ruh her gün

benim ve öbür imanlıların bütün günahlarını bol bol bağışlar.

Son günde beni bütün ölülerle birlikte diriltecek, bana ve Mesih'e iman eden herkese sonsuz yaşam verecektir. Bu güvenilir bir gerçektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RAB'BİN DUASI

*Aile reisi, ev halkına Rab 'bin Duası 'nı
basit bir şekilde nasıl öğretmelidir?*

Ey göklerdeki Babamız, adın kutsal olsun. Ege-
menliğin gelsin. Gökte olduğu gibi, yeryüzünde
de Senin iraden olsun. Gündelik ekmeğimizi bize
bugün ver. Bize karşı suç işleyenleri nasıl ba-
ğışladıkça Sen de bizi bağışla. Bizi denenmelere
sokma. Bizi kötülükten kurtar. Çünkü egemen-
lik, güç ve yücelik sonsuzlara dek Senindir.
Amin.

Ey göklerdeki Babamız,

Bunun anlamı nedir?

Bu sözlerle Allah kendisinin gerçek Babamız
olduğuna, bizlerin de O'nun gerçek çocukları ol-
duğumuza inanmamızı şefkatle istiyor. Böylece,
çocuklar sevgili babalarına nasıl yalvarırlarsa,
biz de tam bir cesaret ve güvenle O'na yalvara-
biliriz.

Adın kutsal olsun.

Bunun anlamı nedir?

Allah'ın adı kesinlikle kendiliğinden kutsaldır. Ama bu dilekle O'nun adı bizim aramızda da kutsansın diye dua ediyoruz.

Allah'ın adı nasıl kutsanır?

Allah'ın sözünün açık ve saf bir şekilde öğretilmesiyle, bizim de Allah'ın çocukları olarak O'nun sözüne göre kutsal bir yaşam sürmemizle Allah'ın adı kutsanır. Bunun için bize yardım et, ey göklerdeki sevgili Baba! Ancak biri Allah'ın sözüne aykırı şeyler öğretir ya da sözüne aykırı yaşarsa Allah'ın adını lekelemiş olur. Ey göklerdeki Babamız, bizi bundan koru!

Egemenliğin gelsin.

Bunun anlamı nedir?

Biz dua etmezsek bile Allah'ın egemenliği kesinlikle kendiliğinden gelir. Ama bu dilekle egemenliği bize de gelsin diye dua ediyoruz.

Allah'ın egemenliği nasıl gelir?

Göklerdeki Babamız bize Kutsal Ruhunu ver-

diği zaman lütfu aracılığıyla kutsal sözüne iman ederiz ve hem bu dünyada hem de sonsuzlukta Allah'ın yoluna yaraşır bir yaşam süreriz. Allah'ın egemenliği bu şekilde gelir.

***Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de
Senin iraden olsun.***

Bunun anlamı nedir?

Allah'ın iyi ve merhametli iradesi biz dua etmezsek de gerçekleşir. Ancak bu dilekle O'nun iradesi bizim aramızda da gerçekleşsin diye dua ediyoruz.

Allah'ın iradesi nasıl gerçekleşir?

Allah'ın iradesi şöyle gerçekleşir: Allah İblis'in, dünyanın ve günahlı benliğimizin bütün kötü düzenlerini ve amaçlarını bozar ve önler, çünkü bunlar, Allah'ın adının bizim tarafımızdan kutsal kılınmasını, O'nun egemenliğinin aramızda gerçekleşmesini istemezler; Allah bizi ömrümüzün sonuna kadar güçlendirip O'nun sözünde ve imanda sıkı durmamızı sağlar. O'nun iyi ve merhametli iradesi budur.

Gündelik ekmeğimizi bize bugün ver.

Bunun anlamı nedir?

Biz dua etmezsek de Allah kesinlikle bütün insanlara, kötülere bile, gündelik ekmeğini verir. Ama bu dilekle dua ediyoruz ki, Allah bizi bunun farkına varmaya ve gündelik ekmeğimizi hamdederek kabul etmeye yöneltsin.

Gündelik ekmeğimiz nedir?

Gündelik ekmeğimiz, bedenimizin bakımı ve ihtiyaçlarıyla ilgili olan her şeyi içerir, örneğin; yiyecek, içecek, giyecek, ayakkabı, ev, toprak, hayvanlar, para, eşya, iyi bir eş, iyi çocuklar, iyi işçiler, iyi ve adil hükümdarlar, iyi devlet yönetimi, iyi hava koşulları, barış, sağlık, kendine hâkim olma yeteneği, onur, iyi arkadaşlar, sadık komşular vb.

***Bize karşı suç işleyenleri nasıl
bağışladıkça sen de bizi bağışla.***

Bunun anlamı nedir?

Bu dilekle, göklerdeki Babamız günahlarımıza bakmasın ve günahlarımız yüzünden duamızı reddetmesin diye dua ediyoruz. Biz, ne dilediğimiz şeylere layığız, ne de onları hak ettik, ama diliyoruz ki, Allah bütün bunları lütfu sayesinde bize versin. Çünkü her gün günah üstüne günah işliyoruz ve cezadan başka bir şey

hak etmiyoruz. Biz de bize karşı suç işleyenleri içtenlikle bağışlıyoruz ve onlara sevinçle iyilik yapıyoruz.

Bizi denenmelere sokma.

Bunun anlamı nedir?

Allah kimseyi ayartmaz. Bu dilekle Allah bizi alıkoysun ve korusun diye dua ediyoruz öyle ki, İblis, dünya ve günahlı benliğimiz bizi aldatmasın veya yanlış imana, umutsuzluğa ve başka büyük utançlara ve kötülöklere düşürmesin. Bunlar bize saldırır, ama dua ediyoruz ki, sonunda bunların üstesinden gelip zafer kazanalım.

Bizi kötölükten kurtar.

Bunun anlamı nedir?

Bu dilekle özetleyerek dua ediyoruz ki, göklerdeki Babamız bizi bütün kötölüklerden kurtarsın, bu kötölükler ister bedenimize ya da canımıza yönelik olsun, ister malımıza, mülkümüze ya da onurumuza yönelik olsun... Ve en sonunda, ölüm vaktimiz gelince, Babamız bizi mutlu sona erdiresin ve lütfunda bizi bu sıkıntı dolu dünyadan kendi yanına, cennete alsın.

***Çünkü egemenlik, güç ve yücelik
sonsuzlara dek Senindir.¹⁰
Amin.***

Bunun anlamı nedir?

Emin olmalıyım ki, göklerdeki Babamız bu dileklerden hoşlanır ve bunlara kulak verir. Çünkü kendisi böyle dua etmemizi buyurmuş ve dualarımıza kulak vereceğine dair söz vermiştir. Amin kelimesi, “evet, öyle olacak” anlamına gelir.

¹⁰ Bu sözler Luther’in orijinal *Kısa Hristiyan İlmihâli* kitabında yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KUTSAL VAFTİZ

BİRİNCİ NOKTA

Vaftiz nedir?

Vaftiz’de kullanılan su artık sıradan bir su değildir, Allah’ın buyruğu ve Allah’ın Sözü’yle birleşmiş sudur.

Allah’ın bu sözü nedir?

Rab’bimiz Mesih İsa, İncil’in Matta kitabının son bölümünde şöyle diyor: “Gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; bunu onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’un adıyla vaftiz ederek... yapacaksınız.”¹¹ (Mat. 28:19-20)

¹¹ Grekçeden birebir çeviri

İKİNCİ NOKTA

Vaftiz ne fayda sağlar?

Allah'ın sözlerinin ve vaatlerinin ilan ettiği gibi, vaftiz iman eden kişinin günahlarının bağışlanmasını sağlar, kişiyi ölümden ve İblis'ten kurtarır ve ona ebedî kurtuluşu verir.

Allah'ın bu sözleri ve vaatleri nelerdir?

Rab'bimiz Mesih, Markos kitabının son bölümünde şöyle diyor: “İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek” (Mar. 16:16).

ÜÇÜNCÜ NOKTA

Su bu kadar büyük şeyleri nasıl sağlayabilir?

Elbette ki, burada söz konusu olan yalnız su değildir, suyu kullanan Allah'ın sözü ve söze bağlanan iman bunları sağlar. Çünkü Allah'ın sözü olmadan o su sıradan bir sudur, vaftiz değildir. Ama Allah'ın sözüyle vaftizdir, yaşam veren sudur, lütuftan yana zengindir ve Kutsal Ruh'taki yeniden doğuş yıkamasıdır. Elçi Pavlus'un Titus'a Mektubu'nda söylediği gibi:

“Ama Kurtarıcımız Allah iyiliğini ve insana olan sevgisini açıkça göstererek bizi kurtardı. Bunu doğrulukla yaptığımız işlerden dolayı değil, kendi merhametiyle, yeniden doğuş yıkamasıyla ve Kurtarıcımız İsa Mesih aracılığıyla üzerimize bol bol döktüğü Kutsal Ruh’un yenilemesiyle yaptı. Öyle ki, O’nun lütfuyla aklanmış olarak umut içinde sonsuz yaşamın mirasçıları olalım. Bu güvenilir bir sözdür” (Tit. 3:4-8).

DÖRDÜNCÜ NOKTA

Bu şekilde suyla vaftiz olmanın anlamı nedir?

Bizdeki *Eski Âdem (Eski İnsan)*, günahı ve kötü istekleri nedeniyle her gün pişmanlık duyup, tövbe aracılığıyla boğulmalı ve ölmelidir. *Yeni İnsan* ise Allah’ın önünde ebedî doğruluk ve paklıkla yaşamaya her gün diri kalmalıdır.

Kutsal Kitap’ın hangi ayetlerinde bu yazılıdır?

Elçi Pavlus Romalılara Mektup’ta şöyle yazıyor: “Baba’nın yüceliği sayesinde Mesih nasıl ölümden dirildiyse, biz de yeni bir yaşam sür-

mek üzere vaftiz yoluyla O'nunla birlikte ölüme gömüldük" (Rom. 6:4).¹²

¹² Göklere yükselmeden önce İsa Mesih öğrencilerine, bütün insanlığa tanrısal Müjde'yi yaymalarını ve bütün milletleri vaftiz edip insanlara Allah'ın sözünü öğreterek onları öğrencileri olarak yetiştirmelerini buyurdu (Mat. 28:19).

İsa'nın ve elçilerin zamanından beri Müjde'nin vaaz edildiği her yerde, onu kabul edenler vaftiz edilmiştir. Elçi Petrus Pentikost gününde vaaz ederken (bu olay İsa'nın dirilmesinden, göğe çıkmasından sonra oldu), vaazı duyanlar, yüreklerine hançer saplanmış gibi oldular ve ne yapmaları gerektiğini sordular. Petrus onlara şu karşılığı verdi: "Günahlarınızdan dönün, günahlarınızın bağışlanması için her biriniz İsa Mesih adıyla vaftiz edilsin. Böylece Kutsal Ruh armağanını alacaksınız" (Elç. 2:37-38).

BEŞİNCİ BÖLÜM

GÜNAH ÇIKARMA

*Hristiyanlara günahlarını itiraf etmeleri
nasıl öğretilmeli?*

Günah çıkarma nedir?

Günah çıkarmasında iki nokta vardır. Birincisi, günahlarımızı itiraf ediyoruz ve ikincisi, günahlarımızın bağışlanmasını kabul ediyoruz. Onu yalnız pederin sözü olarak değil, fakat bizzat Allah'ın söylediği söz olarak kabul ediyoruz ve şüphemiz olmadan günahlarımızın bu bağışlanma sözüyle göklerde Allah'ın önünde bağışlandıklarına kesinlikle iman ediyoruz.

Günah çıkarma

Allah'ın önünde Rab'bin Duası'nda yaptığımız gibi, bütün günahlardan, farkında olmadığımız günahlardan bile, suçlu olduğumuzu kabul etmeliyiz; ama pederin önünde sadece yüreğimizde fark ettiğimiz ve hissettiğimiz günahları itiraf etmeliyiz.

Bu günahlar nelerdir?

Bu yaşamdaki yerini Allah'ın On Emri'ne göre düşün: Baba mısın, anne misin, oğul musun, kız mısın, eş misin, işçi misin? İtaatsiz, güvenilmez veya tembel miydin? Öfkeli, kaba veya kavgacı mıydın? Sözlerinle veya eylemlerinle birini incittin mi? Hırsızlık yaptın mı, savsakladın mı, bir şeyleri israf ettin mi veya bir kişiye ya da bir şeye zarar verdin mi?

ALTINCI BÖLÜM

RAB'BİN SOFRASI

*Aile reisi ev halkına Rab'bin Sofrası'nı
basit bir şekilde nasıl öğretmelidir?*

Rab'bin Sofrası nedir?

Rab'bin Sofrası'nda ekmek ve şarap, Rab'bimiz İsa Mesih'in gerçek bedeni ve kanıdır. Rab'bin Sofrası biz Hristiyanların yemeleri ve içmeleri için bizzat Mesih tarafından başlatılmıştır.

Bunlar nerede yazılmıştır?

Kutsal İncil yazarları, Matta, Markos, Luka ve Elçi Pavlus şöyle yazıyorlar:

“Ele verildiği gece Rab'bimiz İsa Mesih eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü, öğrencilerine verdi ve şöyle dedi: ‘Alın, yiyin; bu sizin uğrunuza feda edilen bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın.’

“Aynı biçimde yemekten sonra kâseyi alıp şükredip onlara verdi ve şöyle dedi: ‘Hepiniz

bundan için; bu kâse, günahların bağışlanması için sizin uğrunuza dökülen kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır. Her içtiğinizde beni anmak için böyle yapın.’” (1.Ko. 11:23-25)

Rab’bin Sofrası’ndan yemek ve içmek ne yarar sağlar?

‘Günahların bağışlanması için sizin uğrunuza feda edildi ve döküldü’ sözleri bize göstermektedir ki, bu sakramentte bize bu sözler aracılığıyla günahların bağışlanması, yaşam ve kurtuluş verilir. Çünkü bağışlamanın olduğu yerde yaşam da, kurtuluş da vardır.

Yemek ve içmek bu kadar büyük şeyleri nasıl sağlayabilir?

Tabii ki, sadece yemek ve içmek bunları sağlamaz, ama yemek ve içmekle beraber, burada yazılmış olan “günahların bağışlanması için”, “sizin uğrunuza”, “feda edilen” ve “dökülen” sözleri bu sakramentin özüdür. Bu sözlere iman edenlerin hepsi bu sözlerle vaat edileni alır: “Günahların bağışlanmasını.”

Bu sakramenti uygun bir şekilde alan kimdir?

Oruç tutmak gibi bedensel hazırlıklar yapmak

dışsal eğitim açısından elbette güzeldir. Ama gerçekten uygun ve iyi hazırlanmış bir kişi, şu sözlere iman eden kişidir: “Günahların bağışlanması için sizin uğrunuza feda edildi ve döküldü.”

Ama bu sözlere iman etmeyen ya da onlardan şüphelenen kişi Rab’bin Sofrası için uygun ve hazır değildir, çünkü “sizin uğrunuza” sözleri her yüreğin iman etmesini gerektirir.¹³

¹³ Allah, Musa'nın zamanında kendi halkı olan İsrail'le bir antlaşma yaptı. Bu antlaşma, Allah'ın Sözü'yle ve bir kurbanın kanıyla pekiştirildi. Hayvanların kanı gelecek olan kurbanın örneği oldu. Böylece halk kutsal olan Allah'a yaklaşabilirdi. İsrail bu antlaşmanın anısına her yıl bayram yapardı, bayram yemeği yerdı. Eski Antlaşma'nın peygamberleri Allah'ın insanlarla yapacağı yeni bir antlaşmadan söz ettiler.

İsa Mesih yeni antlaşmanın aracısı oldu (İbr. 8:6). Bu antlaşma bütün insanlar için geçerlidir. İsa çarmıha gerilmekle insanların günahının bedelini ödemiş oldu. Yeni antlaşmanın pekiştirilmesi için hayvanların kanı tabii ki, yeterli olamazdı. Bu nedenle İsa dünyanın günahını kaldıran Allah Kuzusu oldu. O'nun kanı bir örnek değil, insanlığın günah borcunu ödeyen asıl fidedir.

Elçilerin zamanından beri Mesih inanlıları bu antlaşmayı Rab'bin Sofrası'yla kutlarlar. Rab İsa ölümünden önce, Rab'bin Sofrası dediğimiz akşam yemeğini, imanlıların birlikte yiyerek kutlamalarını buyurdu.

YEDİNCİ BÖLÜM

GÜNDELİK DUALAR VE GÖREVLİLER LEVHASI

*Aile reisi ev halkına her sabah ve her akşam
dua etmeyi nasıl öğretmelidir?*

Sabah duası

Sabah kalktığında şöyle de:

Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adıyla. Amin.

*Sonra, diz çökerek ya da ayakta durarak, İman
Açıklaması'nı ve Rab'bin Duası'nı oku. İster-
sen, şu küçük duayı da edebilirsin:*

Ey Gökteki Babam, sevgili Oğlun İsa Mesih'in aracılığıyla sana şükrederim, çünkü bu gece beni her kötülükten ve tehlikeden korudun. Bugün de beni günahattan ve her kötülükten esirgemen için dua ediyorum; öyle ki, benim bütün işlerim ve yaşamım seni hoşnut etsin. Çünkü senin eline kendimi, bedenimi, canımı ve diğer

her şeyi emanet ediyorum. Senin kutsal meleğin benimle olsun ki, o kötü düşmanın benim üzerimde gücü olmasın. Amin.

Daha sonra bir ilahi söyleyerek işine sevinçle git. İlahi On Emir'le ilgili ya da ibadetine uygun olan başka bir ilahi olabilir.

Akşam duası

Akşam yatmaya gittiğinde, haç çıkarıp şöyle de:

Baba, Oğul ve Kutsal Ruh adıyla. Amin.

Sonra, diz çökerek ya da ayakta durarak, İman Açıklaması'nı ve Rab'bin Duası'nı oku. İstersen, bu küçük duayı da edebilirsin:

Ey Gökteki Babam, sevgili Oğlun İsa Mesih'in aracılığıyla sana şükrederim. Çünkü bugün beni merhametinle esirgedin. Nerede ve kime karşı yanlış yaptıysam, bütün günahlarımı bağışla-man ve merhametinle bu gece beni koruman için dua ediyorum. Kendimi, bedenimi, canımı ve diğer her şeyi sana emanet ediyorum. Senin kutsal meleğin benimle olsun, öyle ki, o kötü düşmanın benim üzerimde gücü olmasın. Amin.

Sonra büyük bir neşeyle yat.

Aile reisi ev halkına yemekten önce ve yemekten sonra şükür duası etmeyi nasıl öğretmeli?

Yemekten önce şükür duası

Çocuklar ve bütün ev halkı derin bir saygıyla masaya otursunlar, ellerini birbirine kenetleyip şöyle desinler:

Herkesin umudu sende, (ey Rab,) herkese yiyeceklerini zamanında veren sensin. Elini açar, bütün canlıları doyurursun dilediklerince. (Mez. 145:15-16)

Bundan sonra Rab'bin Duası okunsun ve aşağıdaki dua edilsin:

Rab Allah, göksel Baba, bizi ve verdiğin nimetleri kutsa. Bunları senin cömert iyiliğın sayesinde alıyoruz. Rab'bimiz İsa Mesih'in adıyla. Amin.

Yemekten sonra şükür duası

Yemekten sonra, aynı şekilde derin bir saygıyla ve ellerini birbirine kenetleyerek şöyle desinler: Şükredin Rab'be, çünkü O iyidir, sevgisi sonsuzdur. Bütün canlılara yiyecek verene (şükre-

din). O yiyecek sağlar hayvanlara, bağrışan kuzgun yavrularına. Ne atın gücünden zevk alır, ne de insanın yiğitliğinden hoşlanır. Rab kendisinden korkanlardan, sevgisine umut bağlayanlardan hoşlanır. (Mez. 136:1, 25; 147:9-11)

Bundan sonra Rab'bin Duası okunsun ve aşağdaki dua edilsin:

Rab Allah, göksel Baba, bütün hediyelerin için sana teşekkür ediyoruz. Seninle ve Kutsal Ruh'la ebediyen yaşayan ve hüküm süren Rab'bimiz İsa Mesih'in aracılığıyla. Amin.

GÖREVLİLER LEVHASI

Cemaatte, ailede ve dünyada yapılan dürüst görevler kutsaldır. Hristiyanları bu görevlerde güçlendirmek için Kutsal Kitap'tan bazı bölümler:

Episkoposlara, rahiplere ve vaizlere

“Ancak gözetmen ayıplanacak bir yanı olmayan, tek eşli, ölçülü, sağduyulu, saygın, konuksever, öğretmeye yetenekli biri olmalı. şarap düşkünü, zorba olmamalı; uysal, kavgadan ve para sevgisinden uzak olmalı. Evini iyi yönet-

meli, çocuklarına söz dinletmeli, her yönden saygılı olmalarını sağlamalı” (1. Ti. 3:2-4).

“Gözetmen yeni iman etmiş biri olmamalı. Yoksa gurura kapılıp İblis’in uğradığı yargıya uğrayabilir” (1. Ti. 3:6).

“Hem başkalarını sağlam öğretiyle yüreklendirmek, hem de karşı çıkanları ikna edebilmek için imanlılara öğretilen güvenilir söze sımsıkı sarılmalı” (Tit. 1:9).

Allah’ın sözünü dinleyenlerin pederlerine olan sorumlulukları nedir?

“Rab Müjde’yi yayanların da geçimlerini Müjde’den sağlamasını buyurdu” (1. Ko. 9:14).

“Allah’ın sözünde eğitilen, kendisini eğitenle bütün nimetleri paylaşsın. Aldanmayın, Allah alaya alınmaz. İnsan ne ekerse onu biçer” (Gal. 6:6-7).

“Topluluğu iyi yöneten ihtiyarlar, özellikle Allah’ın sözünü duyurup öğretmeye emek verenler iki kat saygıya layık görülsün. Çünkü Kutsal Yazı’da şöyle deniyor: ‘Harman döven öküzün ağzını bağlama’ ve ‘İşçi ücretini hak eder’” (1. Ti. 5:17-18).

“Kardeşler, aranızda çalışanların, Rab yolunda size önderlik edip öğüt verenlerin değerini bilmenizi rica ederiz. Yaptıkları işten ötürü onlara büyük bir sevgi ve saygı gösterin. Birbirinizle barış içinde yaşayın” (1. Se. 5:12-13).

“Önderlerinizi dinleyin, onlara bağlı kalın. Çünkü onlar canlarınız için hesap verecek kişiler olarak sizi kollarlar. Onların sözünü dinleyin ki, görevlerini inleyerek değil –bunun size yararı olmaz– sevinçle yapsınlar” (İbr. 13:17).

Devlet yönetimi hakkında

“Herkes, baştaki yönetime bağlı olsun. Çünkü Allah’tan olmayan yönetim yoktur. Var olanlar Allah tarafından kurulmuştur. Bu nedenle, yönetime karşı direnen, Allah’ın buyruğuna karşı gelmiş olur. Karşı gelenler yargılanır. İyilik edenler değil, kötülük edenler yöneticilerden korkmalıdır. Yönetimden korkmamak ister misin, öyleyse iyi olanı yap, yönetimin övgüsünü kazanırsın. Çünkü yönetim, senin iyiliğin için Allah’a hizmet etmektedir. Ama kötü olanı yaparsan, kork! Yönetim, kılıcı boş yere taşımıyor; kötülük yapanın üzerine Allah’ın gazabını salan öç alıcı olarak Allah’a hizmet ediyor” (Rom. 13:1-4).

Vatandaşlara

“Sezar’ın hakkını Sezar’a, Allah’ın hakkını Allah’a verin” (Mat. 22:21).

“Yalnız Allah’ın gazabı nedeniyle değil, vicdan nedeniyle de yönetime bağlı olmak gerekir. Vergi ödememenizin nedeni de budur. Çünkü yöneticiler Allah’ın bu amaç için gayretle çalışan hizmetkârlarıdır. Herkese hakkını verin: Vergi hakkı olana vergi, gümrük hakkı olana gümrük, saygı hakkı olana saygı, onur hakkı olana onur verin” (Rom. 13:5-7).

“Her şeyden önce şunu öğütlerim: Tanrı yoluna tam bir bağlılık ve ağırbaşlılık içinde sakin ve huzurlu bir yaşam sürelim diye, krallarla bütün üst yöneticiler dâhil, bütün insanlar için dilekeler, dualar, yakarışlar ve şükürler sunulsun. Böyle yapmak iyidir ve Kurtarıcımız Allah’ı hoşnut eder” (1. Ti. 2:1-3).

“Yöneticilerle yönetimlere bağlı olmaları, söz dinlemeleri ve iyi olan her şeyi yapmaya hazır olmaları gerektiğini imanlılara anımsat” (Tit. 3:1)

“İnsanlar arasında yetkili kılınmış her kuruma – gerek her şeyin üstünde olan krala gerekse kö-

tülük yapanların cezalandırılması, iyilik edenlerin onurlandırılması için kral tarafından gönderilen valilere Rab adına bağımlı olun” (1. Pe. 2:13-14).

Eşlere

“Örneğin Sara İbrahim'i ‘Efendim’ diye çağırır, sözünü dinlerdi. İyilik eder, hiçbir tehditten yılmazsanız, siz de Sara'nın çocukları olursunuz” (1. Pe. 3:6).

Kocalara

“Bunun gibi, ey kocalar, siz de daha zayıf varlıklar olan karılarınızla anlayış içinde yaşayın. Allah'ın lütfettiği yaşamın ortak mirasçıları oldukları için onlara saygı gösterin. Öyle ki, dualarınıza bir engel çıkmasın” (1. Pe. 3:7).

“Ey kocalar, karılarınızı sevin. Onlara sert davranmayın” (Kol. 3:19).

Hanımlara

“Ey kadınlar, Rab'be bağımlı olduğunuz gibi,

kocalarınıza bağımlı olun” (Ef. 5:22).

“Çünkü geçmişte umudunu Allah’a bağlamış olan kutsal kadınlar da kocalarına bağımlı olarak böyle süslenirlerdi. Örneğin Sara İbrahim’i ‘Efendim’ diye çağırır, sözünü dinlerdi. İyilik eder, hiçbir tehditten yılmazsanız, siz de Sara’nın çocukları olursunuz” (1. Pe. 3:5-6).

Anne babalara

“Ey babalar, siz de çocuklarınızın öfkesini uyandırmayın. Onları Rab’bin terbiye ve öğüdüyle büyütün” (Ef. 6:4).

Çocuklara

“Ey çocuklar, Rab yolunda anne babanızın sözünü dinleyin. Çünkü doğrusu budur. ‘İyilik bulmak, yeryüzünde uzun ömürlü olmak için annene babana saygı göstereceksin.’ Vaat içeren ilk buyruk budur” (Ef. 6:1-3).

İşçilere

“Dünyadaki efendilerinizin sözünü Mesih’in sözünü dinler gibi saygı ve korkuyla, saf yürek-

le dinleyin. Bunu, yalnız insanları hoşnut etmek isteyenler gibi göze hoş görünmek için yapmayın. Mesih'in kulları olarak Allah'ın isteğini candan yerine getirin. İnsanlara değil, Rab'be hizmet eder gibi gönülden hizmet edin. Çünkü ister köle ister özgür olsun, herkesin yaptığı her iyiliğin karşılığını Rab'den alacağını biliyorsunuz” (Ef. 6:5-8).

Yöneticilere

“Ey efendiler, siz de kölelerinize aynı biçimde davranın. Artık onları tehdit etmeyin. Onların da sizin de Efendiniz'in göklerde olduğunu ve insanlar arasında ayırım yapmadığını biliyorsunuz” (Ef. 6:9).

Gençlere

“Ey gençler, siz de ihtiyarlara bağımlı olun. Hepiniz birbirinize karşı alçakgönüllülüğü kuşanın. Çünkü ‘Allah kibirlilere karşıdır, ama alçakgönüllülere lütfeder.’ Uygun zamanda sizi yüceltmesi için, Allah'ın kudretli eli altında kendinizi alçaltın” (1. Pe. 5:5-6).

Dullara

“Gerçekten kimsesiz, yalnız kalmış dul kadın umudunu Allah’a bağlamıştır; gece gündüz O’na dilekte bulunmaya ve dua etmeye devam eder. Kendini zevke veren dul kadınsa daha yaşarken ölmüştür” (1. Ti. 5:5-6).

Herkese

“(Buyruklar) şu sözde özetlenmiştir: ‘Komşunu kendin gibi seveceksin’” (Rom. 13:9).

“Şunu öğütlerim: ...krallarla bütün üst yöneticiler dâhil, bütün insanlar için dilekler, dualar, yakarışlar ve şükürler sunulsun” (1. Ti. 2:1-2).

Herkes kendi öğüdünü alsın ve ev esenlikle dolsun.

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

ÖNSÖZ

Alman keşiş Martin Luther, Kutsal Kitap okuduğu sırada, Allah'ın günahkâr insanı, sadece İsa Mesih'in kefareten dolayı, lütufta bulunarak kurtardığını kavradı. Roma Katolik Kilisesi'ndeki reform bu anlayışla başladı. Martin Luther, kilisede hâkim olan, halkın geneline, günahların bağışının parayla satın alınabilmesini mümkünmüş gibi gösteren yanlış anlayışı, yani endüljans öğretisini ve kurtuluş için amelde bulunmayı şart koşma gibi çarpıklıkları çok sert bir şekilde eleştirdi.

1521 yılında Martin Luther, öğretilerini iptal etmesi için Worms şehrinde toplanacak Millet Meclisi'ne çağırıldı. Luther, Allah'ın Sözü'nden ödün vermeden, İmparator V. Karl (1500-1558) ve diğer hükümdarların önünde şu ünlü sözlerini söyledi: "Geri çekilemem ve çekilmeyeceğim de. İşte, burada duruyorum, zaten başka bir şey de yapamam. Allah yardımcım olsun." Bundan sonra, Martin Luther'in, yasalara aykırı ve yanlış öğreti veren biri olarak, kiliseyle ilişkisi kesildi.¹⁴

¹⁴ Martin Luther Katolik Kilisesi tarafından aforoz edildi.

V. Karl'ın imparatorluğu, bir hayli özerkliğe sahip bölgelerden ve şehir-devletlerden oluşuyordu. Kuzey Almanya ve Güney Almanya'daki birçok şehir, Luther'in öğretilerini benimsedi ve bu bölgelerin yöneticileri de Luther'i desteklediler. İmparatoru protesto edenlere ise, protestan adı verildi.

İmparator V. Karl, hükümdarlığındaki görüş ayrılıklarını gidermek için, Güney Almanya'nın Augsburg şehrinde Millet Meclisi'nin toplanması çağrısında bulundu. Luther, arkadaşları Philip Melanchthon, Justus Jonas ve John Bugenahgen ile birlikte derhal bu fırsat için çalışmaya başladılar. Yazılı metin, 1530 yılında Torgaun kalesinde hazırlandı.

Augsburg Bildirgesi'nin amacı, Luteryen Hristiyanların inançlarının, öğrettiklerinin ve öğretilerinin Kutsal Kitap'a ve Elçisel Kilise imanına uygun olduğunu, barışçıl ve uzlaşısar bir biçimde belirlemektir. Bildirge, Saks bölgesi Dükü'nün imzalaması içindir, fakat bildirgeyi okuduklarında, diğere bazı Alman yöneticileriyle valiler de bildirgeyi imzalamak istediler.

Yasaklı olarak arandığı için, Luther Augsburg'a gelemezdi, dolayısıyla Philip Melanchthon Luteryenlerin temsilcisi olarak atandı. 25.6.1530 tarihinde, bu inanç bildirgesi Augsburg Millet

Meclisi'nde, imparatora ve orada bulunan Roma Kilisesi'nin temsilcilerine okundu.

İmparatorun cevabı, 3.9.1530 tarihinde geldi. "Papalık Tarafından Tekzip" adı verilen cevap okundu ama yazılı olarak Luteryenlere verilmedi. Duyuru esnasında aldıkları notlardan, Luteryenler yazılı bir karşılık düzenlediler, fakat imparator bunu da kabul etmedi. İmparator, Luteryenlerin geri çekilerek, Roma Kilisesi'ne ve imparatorun istemine boyun eğmelerini istedi. Aşırı baskılara rağmen, Luteryenler sıkıca ve kararlı bir şekilde bildirgeye bağlı kaldılar. Tartışmalar sırasında, 300 km. uzaktaki Coburg kalesinde kalan Luther ile kuryeler vasıtasıyla bağlantı kuruldu. Zaten, Luther'in bundan daha yakına gelmesi yasak ve tehlikeliydi.

Görüşmeler çözüme varılmadan sona erdi ve sonraki yıl, Philip Melanchthon, Augsburg Bildirgesi'nde değerlendirilen konuları daha geniş ve teolojik şekilde ele alarak, Augsburg Bildirgesinin Savunması'nı yazdı.

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

İÇİNDEKİLER

Başlıca İman Akideleri

1. Allah
2. İlk Günah
3. Allah'ın Oğlu
4. Aklanmış Sayılma
5. Kelâm Görevi
6. Yeni İtaat
7. Kilise
8. Kilise Nedir?
9. Vaftiz
10. Rab'bin Sofrası
11. Günah Çıkarma
12. Tövbe
13. Sakramentlerin Kullanılması
14. Kilise Düzeni
15. Kilisenin Geleneği ve Uygulamalar
16. Kilise ve Toplum
17. Mesih'in Tekrar Gelişi ve Yargı Günü
18. Özgür İrade
19. Günahın Öz Kaynağı
20. İman ve İyi Eylemler
21. Azizlere Tapınma

Gözden Geçirilmiş Akideler, Düzeltilen Yanlışlar

22. Rab'bin Sofrası'nın İki Unsuru
 23. Rahiplerin Evlenmesi
 24. Ayin
 25. Günah Çıkarma
 26. Yiyeceklerde Fark Gözetilmesi
 27. Manastır Yeminleri
 28. Kilisenin Yetkisi
- Sonuç

AUGSBURG İNANÇ BİLDİRGESİ

Bazı prensler ve şehirler¹⁵ tarafından 1530 yılında Augsburg Meclisi'nde Emperyal Majesteleri V. Karl'a verilen İnanç Bildirgesi

“Kralların önünde senin öğütlerinden söz edecek, utanç duymayacağım.”
Mezmur 119:46

Başlıca İman Akideleri

1. Akide: Allah¹⁶

(1-4) Bizler, İlahî Öz'ün Tekliğiyle ve Üç Şa-

¹⁵ Şehirler: O dönemin Almanya'sı ve Avrupa'nın başka önemli bölgeleri küçük prensliklere ve tam ya da kısmen bağımsız şehirlere bölünmüştü.

¹⁶ Augsburg Bildirge'sinin ilk paragrafının vurguladığı şudur: Luteryen inancı, Kutsal Kitap'ın elçisel yorumunu ve Allah'ın Üçlü Birliği'nden şüphelenmeye yol açan yanlışları önlemek için, Evrensel Kilise Konseyleri'nin verdiği kararları temel alır. Luteryenler, hiçbir yeni öğretiyi peşinde olmamışlar, aksine, asıl ve esas elçisel öğretiyi sürdürmek istemişlerdir.

hısla ilgili olarak, İznik Konseyi'nde¹⁷ alınan kararın doğru olduğunu fikir birliği içinde öğretmekteyiz; yani Allah olan ve Allah adı verilen tek bir İlahî Öz'ün var olduğuna inanıyoruz. O, ezeli ve ebedîdir, sınırsızdır, şekli yoktur, gücü, hikmeti ve iyiliği sonsuzdur, görülen ve görülmeyen her şeyin Yaratan'ı ve Koruyucusudur; ancak aynı öze ve aynı güce sahip, birlikte var olan üç Şahıs vardır: Baba, Oğul ve Kutsal Ruh. Bizler, “şahıs” kelimesini, onun, bir diğerinde de mevcut olan ortak unsurunu ya da niteliğini değil, kendi başına var olduğunu belirtmek için, Kilise Babaları'nın kullandıkları şekilde kullanıyoruz.

(5-6) Bizler, biri “iyi”, diğeri “kötü” olmak üzere iki ilke olduğunu öne süren Mani'nin¹⁸ müritlerini ve Valentinius'un¹⁹, Arius'un²⁰,

¹⁷ Burada İznik-İstanbul (Nikea-Konstantinopolis), iman ikrarından bahsediliyor. İznik Konseyi'nde (325) Arius (256-336) adlı İskenderiyeli bir rahibin sapkın öğretileri reddedildi. Arius'a göre, İsa Mesih ne tam anlamıyla Allah, ne de tam anlamıyla insandı, ancak Allah'ın, kendi özünden yarattığı ilk ve en yüce varlıktı. İznik-İstanbul İman İkrarı, İstanbul Konseyi'nde 381'de tasdik edildi.

¹⁸ Pers Mani'ye (ölm. 276) göre, kötülük ve iyilik, evrenin başlangıcından var olan iki temel prensiptir ve kötülükle iyiliğin arasında bir kozmik savaş sürdürülmektedir.

¹⁹ Valentinus (yakl.100 - yakl.161): Roma'da yaşamış bir gnostik öğretmen. Valentinus'a göre, dünyayı Allah değil, Allah'tan meydana gelen bir varlık yaratmıştır. Ayrıca be-

Eunominus'un²¹ müritlerini ve bu akideye ters düşen, Mesih'in Tanrı olduğunu kabul etmeyen bütün benzer sapkınlıkları reddetmekteyiz. Tek bir Şahıs olduğunu öne süren ve Kelâm'la Kut-sal Ruh'un farklı şahıslar değil, "Kelâm"ın söy-lenen söz, "Ruh"un ise varlıklarda yaratılan ha-reket anlamına geldiğini, hiçbir dayanak olma-dan imansızca savunan eski ve yeni Samosata-lıları²² da reddetmekteyiz.

II. Akide: İlk Günah²³

(1-2) Bizler, Âdem'in düşüşünden²⁴ bu yana doğal yoldan dünyaya gelen bütün insanların

den ve madde kötüdür ve Ruh'un bedeninden kurtulması gerekir.

²⁰ Arius: Bk. dn. 17.

²¹ Eunominus (ölm. 395?): Arius'un öğretilerini devam ettiren, kilisenin öğretilerine rağmen sadece Yaratan'ın adına ve İsa'nın ölümüne vaftiz eden bir ilahiyat öğretmeni.

²² Samosatalılar: 260-268'da Antakya episkoposu olan Samosatalı Pavlus, Üçlü Birlik öğretisini reddetmiştir. Yeni Samosatalılar ise Reform döneminde Üçlü Birliği reddeden bir gruptur.

²³ Günah, hata yapmaktan ya da yanlış düşünmekten çok daha fazla anlam taşır. Günahkâr olarak doğarız ve kendi gücümüzle günahlılığımızdan temizlenme yeteneğimiz hiç yoktur. Augsburg Bildirgesi'nin ikinci paragrafı, Roma Kilisesi'nde hüküm süren, insanın, kendi iyiliği ya da iyilikleriyle kurtuluşuna bir şekilde katkıda bulunabileceği sanısına yol açan öğretiyi reddeder.

²⁴ Âdem'in düşüşü: Âdem'in cennet bahçesinde işlediği ilk günah (Yaratılış 3).

günahkâr olduğunu, yani Allah'tan korkmadan, O'na güvenmeden ve bencil arzularla doğduğunu, yani bu hastalığın ya da bu ilk lekenin hakikaten günah olduğunu, şimdi bile, vaftiz ve Kutsal Ruh aracılığıyla yeniden doğmamış olanların mahkûmiyetine yol açarak onlara sonsuz ölümü getirdiğini öğretmekteyiz.

(3) Bizler, ilk düşüşün gerçekten günah olduğunu kabul etmeyen ve Mesih'in liyakatinin ve bulunduğu lütufların yüceliğini karanlığa gömmek için, insanın Allah'ın huzurunda kendi gücü ve aklıyla aklanmaya ulaşabildiğini savunan Pelagius'un müritlerini ve diğerlerini de²⁵ reddediyoruz.

III. Akide: Allah'ın Oğlu

(1-3) Bizler, Kelâm'ın, yani Allah'ın Oğlu'nun mübarek Bakire Meryem'in rahminde insan doğasını aldığı, öyle ki, O'nun, ilahî ve insanî olmak üzere iki tabiatı olduğunu, Baba'yı bizimle barıştırabilsin ve sadece ilk günah için

²⁵ Pelagius (354-418'den sonra): İlk günahı ve insanın günahlı doğasını reddeden bir ilahiyatçı. Augustinus'un aleyhtarı, "Özgür İrade" öğretisinin (Pelagianizm) babası. Pelagius'un öğretileri Kartaca Konseyi'nde (418) reddedildi. Buradaki "diğerleri" ise insan aklının imkânlarına güvenen Skolastik ilahiyatçılar ve Zwingli'nin (1484-1531) müritleri demektir.

değil, insanların fiilen işledikleri günahlar için de kurban olabilsin diye, Bakire Meryem'den doğan, hakikaten acı çeken, çarmıha gerilen, ölen ve gömülen tek bir Şahıs'ta, tek Mesih'te, hakiki Allah'ta ve hakiki insanda bu iki tabiatın ayrılmaz bir şekilde birleştiğini öğretmekteyiz.

(4-5) Ayrıca O, cehenneme indi ve üçüncü gün hakikaten dirildi; Baba'nın sağında oturabilsin ve sonsuza kadar hüküm sürsün, yaratılanların hepsine egemen olsun ve kendisine inananları, yüreklerine Kutsal Ruh'u göndererek kutsasın, yönetsin, teselli etsin, yaşam versin, Şeytan'a ve günahın gücüne karşı onları savunabilsin diye Allah'ın huzuruna yükseldi.

(6) Elçilerin İman İkrarı'na göre, aynı Mesih, yaşayanları ve ölüleri yargılamak için gözle görülebilecek tarzda yeniden gelecektir.

IV. Akide: Aklanmış Sayılma

(1-3) Ayrıca bizler, insanların, Allah'ın indinde kendi güçleri, liyakatleri ya da eylemleriyle aklanmış sayılamayacaklarını ama kendilerine lütufta bulunulduğuna ve ölümüyle günahlarımızın kefareti ödeyen Mesih'in uğruna günahlarının bağışlandığına inandıklarında, iman aracılığıyla Mesih'in adına karşılıksız aklanmış sayıldıklarını öğretmekteyiz. Allah'ın indinde

böyle bir iman doğruluk sayılmaktadır (Romalılar 3 ve 4).

V. Akide: Kelâm Görevi²⁶

(1-3) Allah, bu imanı bize bağışlamak için, Kurtuluş Müjdesi'nin öğretilmesi ve sakramentlerin verilmesi görevini tesis etmiştir. Allah, Kelâm ve sakramentler aracılığıyla Kutsal Ruh'u ihsan eder. Allah'ın seçtiği zamanda ve yerde Kutsal Ruh Kurtuluş Müjdesi'ni duyanlarda iman yaratır. Yani Allah, Mesih'in hatırına kendilerine lütufta bulunulduğuna inananları, kendi liyakatleri sayesinde değil, Mesih'in sayesinde aklar ve aklanmış sayar, lütfuyla huzuruna kabul eder.

(4) Bizler, Kutsal Ruh'un, insanlara, Kelâm'ın dışarıdan duyurulmadan, insanların kendi hazırlıkları ve eylemleriyle geldiğini düşünen Ana-

²⁶ Reformlar sırasında, aynı bu son zamanlarda olduğu gibi, Kutsal Ruh'un tecrübe edilebileceğini ve Allah'ın Kelâm'ı ilan edilmeden, şahsî dindar eylem ve çabalarla ya da alıştırmalarla imanlı olunacağını öğreten yanlış öğretmenler vardı. Augsburg Bildirgesi'nin beşinci paragrafı, böyle bir öğretiyi yargılayarak, Kutsal Ruh'un sadece, insanın dışında olan lütf araçları, Kelâm ve sakramentler vasıtasıyla çalıştığını ve etkilediğini vurgular. Allah kili-seye, Kelâm'ı vaaz etmek ve sakramentleri vermek için, özel bir Kelâm görevlisi atamıştır. Bu görevi cemaatlerde pederler yerine getirirler.

baptistleri ve diğerklerini ²⁷ reddetmekteyiz.

VI. Akide: Yeni İtaat²⁸

(1-3) Bizler, bu imanın iyi meyveler vermesi gerektiğini, Allah'ın iradesi olduğu için, O'nun emrettiği iyi eylemlerde bulunmanın zorunlu olduğunu, ancak bu eylemlerle Allah'ın indinde aklanmış sayılmayı hak ettiğimize güvenmememizi de öğretmekteyiz. Çünkü günahların bağışlanması ve aklanmış sayılma, imanla elde edilir. Mesih'in sesi buna tanıklık etmektedir: Bütün bunları yaptığınızda şöyle deyin: Biz değersiz kullarız (Luka 17:10). Aynısını Kilise Babaları da öğretmektedirler. Örneğin; Ambrosius²⁹ şöyle demektedir: "Allah'ın takdiri, Me-

²⁷ Anabaptistler: Reformcuların, çocuk vaftizini reddeden ve çocukken vaftiz olanları tekrar vaftiz eden mezhebe verdikleri isim. "Diğerkleri" ise Kelâm ve sakramentler olmaksızın Kutsal Ruh'un alınabildiğini iddia edenler demektir.

²⁸ Luteryenler, iyilik yapmayı önemli saymadıkları gibi bir sebeple suçlandılar. Bu yanlış anlamayı, Augsburg Bildirgesi'nin altıncı maddesi düzeltmektedir. Allah bize iyilik yapmamızı buyurur. İyilik yapmak elbette önemlidir, fakat iyilik yaparak kurtuluşumuzu kazanamayız. İyi eylemler kurtaran imanın doğurduğu sonuçlardır. Bu maddede, kilise babalarına işaret edilerek, bunun başlangıçtan beri elçisel öğretisi olduğu güvencesi verilmektedir.

²⁹ Ambrosius (ölm. 397): Milano episkoposuydu. Alıntı, Ambrosius'un yazdıklarından değil, fakat aynı dönemde yazılan başka bir yazıdandır. Ortaçağ'da bu yazıyı Ambrosius'un yazdığı düşünülüyordu.

sih'e inanan kişinin, eylemlerine bakılmaksızın sadece imanıyla, günahlarının karşılıksız olarak bağışlanıp kurtulmasıdır.”

VII. Akide: Kilise³⁰

(1) Bizler, tek bir kutsal Kilise'nin sonsuza kadar süreceğini de öğretmekteyiz. Kilise, kutsalların cemaatidir,³¹ burada Müjde doğru öğretilir ve sakramentler doğru verilir.

(2-4) Kilisenin gerçek birliği için, Müjde'nin öğretisinde ve sakramentlerin verilmesinde görüş birliği içinde olmak yeterlidir. İnsanların geleneklerinin, yani insanlar tarafından tesis edilen ayinlerin ya da törenlerin her yerde aynı olması gerekmemektedir. Pavlus'un dediği gibi, “İman bir, vaftiz bir, her şeyin Allah'ı ve Baba'sı birdir” (Efesliler 4:5-6).

³⁰ 1500'lü yıllarda, kilise faaliyetlerine, kilisenin asli görevleri hakkında, halktaki anlayışı karartan, birçok tören ve etkinlik dâhil edilmişti. Augsburg Bildirgesi'nin yedinci maddesi, kilisenin görevini, Allah'ın Kelâmı'nın duyurulması olduğu şeklinde özetler. Allah'ın Kelâmı'nın kendisi kiliseyi inşa eder. Hristiyanlar'ın birliği ise Allah'ın Kelâmı'nın doğru duyurulmasıyla ve sakramentlerin doğru uygulanmasıyla bağlantılıdır.

³¹ Latince “*ecclesia*” kelimesi kullanılmaktadır. “*Ecclesia*” dışarı çağırılan insanların topluluğu demektir. Kavramın anlamı Eski Atlaşma'daki “Allah'ın halkı” (*qaahaal Jahve*) ifadesinden gelmektedir.

VIII. Akide: Kilise Nedir?³²

(1-2) Aslında Kilise, kutsalların ve hakiki imanlıların oluşturdukları bir cemaat olsa da, bu yaşamda çok sayıda ikiyüzlü ve kötü insan da bu cemaatin içine karışmış olduğu için, Mesih'in "Din bilginleri ve Ferisiler Musa'nın kürsüsünde otururlar" (Matta 23:2) sözü uyarınca, kötü insanların verdikleri sakramentleri almak caizdir. Hem sakramentleri, hem Kelâm'ı Mesih tesis edip emrettiği için, bunlar kötü insanlar tarafından bile verilse geçerlidir.

³² Gerçek kilise, İsa'ya iman edenlerden oluşur, fakat bu kilise bizlerden saklıdır, çünkü birbirimizin imanını göremeyiz. Daha kapsamlı olarak düşünüldüğünde, kilise, vaaz edilen Kelâm'ı duyan ve Şükran Ayini'ne (Rab'bin Sofrası'na) iştirak eden cemaatten oluşur. Ayrıca, bu gruba henüz imanda olmayanlar da dahildir. Saklı kilise, bize ancak kilisenin hüviyet sembolleri olan, Müjde'nin duyurulması ve vaaz edilmesinde ve de doğru şekilde uygulanan sakramentlerde görünür hale gelir. Augsburg Bildirgesi'nin sekizinci maddesi, cemaatin, Şükran Ayini'nde, dağıtımı gerçekleştiren ya da Vaftiz töreni sırasında, vaftiz eden rahibin tanrıtanımaz biri olması gibi durumlarda, sakramentin geçerliliği konusundaki endişeler için, alınması gereken bir duruşu sergiler. Bu madde, Allah'ın Kelâmı'nın bu durumda da muktedir olduğunun güvencesini verir, bu nedenle sakramenti alan kişi, yüreğini bu konuda rahat tutmalıdır. Bu madde yine de bu rahibe, günah içinde yaşaması ya da görevlerini kötü şekilde yerine getirmesi hakkını vermez.

(3) Bizler, Kilise’de kötü insanların rahipliğinden faydalanmanın caiz olduğunu kabul etmeyen ve kötü insanların rahipliğinin faydasız ve geçersiz olduğunu öğreten Donatius’un müritlerini ve benzerlerini³³ reddetmekteyiz.

IX. Akide: Vaftiz³⁴

(1-2) Vaftiz konusunda bizler, vaftizin kurtuluş için gerekli olduğunu, vaftiz aracılığıyla Allah’ın lütfunu ihsan ettiğini ve çocukların vaftiz edilmesi gerektiğini, vaftiz aracılığıyla Allah’ın himayesine sunulan çocukların Allah’ın lütfuna kavuştuğunu da öğretmekteyiz.

³³ Donatius (ölm. 365?): Kartaca episkoposu. Zulüm dönemlerinde Allah’ın Kelâmı’na sadık kalmayan ama sonra tövbe eden rahiplerin verdiği sakramentlerin geçerli olmadığını iddia etmiştir. “Benzerler” ise Reform döneminde sadece “kutsal ve pak” insanlardan oluşan cemaatleri kabul eden gruplardır.

³⁴ Reformlar sırasında, aynı bu son zamanlarda olduğu gibi, vaftizin, insanın Allah için kendisinin yaptığı bir eylem olduğunu öğreten gruplar vardı. Böyle bir düşünce, insanı kalıtsal günahı reddetmeye ve Hristiyanlar’ı çocuklarını vaftizden yoksun bırakmaya yöneltir.

Kutsal Kitap, vaftizin, günahkâr insanın bireysel olarak Mesih’in ölümüne ve dirilişine birleştirildiği bir Tanrı armağanı olduğunu öğretir (Rom. 6:4-5). Kutsal Kitap’a göre herkes günahkârdır (Rom. 3:23) ve herkesin kurtuluşu ihtiyacı vardır. Augsburg Bildirgesi’nin dokuzuncu maddesi, hem çocukların hem de yetişkinlerin, kurtuluştaki paydaşlığa geçebilmeleri için vaftiz edilmeleri gerektiğini vurgular.

(3) Bizler, çocukların vaftiz edilmesini kabul etmeyen, çocukların vaftiz olmadan kurtulduğunu söyleyen Anabaptistleri³⁵ reddetmekteyiz.

X. Akide: Rab'bin Sofrası³⁶

(1-2) Rab'bin Sofrası konusunda bizler, Mesih'in bedeninin ve kanının hakikaten orada hazır bulunduğunu ve Rab'bin Sofrası'ndan yiyenlere dağıtıldığını öğretmekteyiz, bunun aksini öğretenleri ise reddetmekteyiz.

³⁵ Bk. dn. 27.

³⁶ Augsburg Bildirgesi'nin yazıldığı zamanlarda, Şükran Ayini'nin (Rab'bin Sofrası), doğası konusundaki fikir ayrılığı Hristiyan âlemini ayırmak üzereydi. Roma Kilisesi, Şükran Ayini sırasında dağıtılan ekmek ve şarabın, belirli bir anda Mesih'in gerçek kanına ve bedenine dönüştüğünü öğretiyordu. Zürih'te etkin olmuş olan Reformcu Ulrich Zwingli (1484-1531), Şükran Ayini'ndeki bu ayinin mecazî boyutunu vurguladı. Luther'e göre, Şükran maddelerinin varlıkları hakkındaki spekülasyonda, "Mesih'in orada nasıl bulunduğu" sorusu yanlış bir soruydu. Luther, bu gibi düşünceleri insan aklının boş çıkarımları olarak görüyordu. Bu konudaki cevap, Matta İncili'nde İsa Mesih'in sözlerindedir (26:27-28): "Alın, yiyin... Bu benim bedenimdir" ve "Hepiniz bundan için... Çünkü bu benim kanımdır, günahların bağışlanması için birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır." Luther, Allah'ın Kelâmı'na başvurarak, Şükran Ayini'nde Mesih'in gerçekten bulunduğu ve ayinde hazır bulunan Hristiyanlar'ın, günahların bağışlanmasına paydaş olmalarının vazgeçilemez olduğunu belirtti.

XI. Akide: Günah Çıkarma³⁷

(1-2) Günah çıkarma konusunda bizler, kişisel günah çıkarma imkânından vazgeçmemek gerektiğini öğretmekteyiz, ancak günahları itiraf ederken bütün günahların tek tek sayılması gerekmez. Çünkü Mezmur'a göre, kim yanlışlarını görebilir? (Mezmur 19:12).

XII. Akide: Tövbe³⁸

(1-6) Tövbe konusunda bizler, vaftizden sonra düşenlerin, Allah'a döndükleri zaman bağışla-

³⁷ Luteryen ayinde, cemaat bir ağızdan günahlarını itiraf eder ve rahip bütün cemaate, günahlarının bağışlandığını tasdik eder. Buna ek olarak, kilisede bin yıllık bir geneleğe dayanan, Hristiyan'ın günahlarını özel olarak rahibe itiraf ettiği, "günah çıkarma" da denilen özel itiraf vardır. Augsburg'un on birinci maddesi, özel itirafın iyi bir şey olduğunu vurgular. Madde yine de, Roma Kilisesi'nin bütün günahların tek tek itiraf edilmesi şartını, bunun Kutsal Kitap'a göre imkânsız olmasından dolayı kabul etmez.

³⁸ Tövbe konusu, Reform hareketini başlatan etkenlerin en önemlilerinden biriydi. Günahların sonucundaki cezardan para ödeyerek kaçınmak (endüljans) Roma Kilisesi'nde yaygın bir uygulamaydı. Augsburg Bildirgesi'nin on ikinci maddesi, tövbenin bir "ödeme" ya da günahları bağışlatan bir eylem olmadığını vurgular. Gerçek tövbe, Allah'ın Yasa'sının (Allah'ın Emirleri) insanın günahlarını gösterdiğinde ve Müjde'nin (Mesih'in kefaretinin anlamı) insanı Mesih'e olan imanla, Allah'ın lütfuna sığınmaya yönelttiğinde ortaya çıkar. Hristiyan'ın hayatı, her defasında günahların Mesih'te yeniden bağışlandığına sığınmaktır.

nacaklarını ve bu şekilde tövbe edenlere, günahlarının bağışlandığının tasdik edilmesinin gerektiğini öğretmekteyiz. Tövbe, tam anlamıyla şu iki bölümden oluşmaktadır: Biri, pişmanlık, yani günahın bilincinde olmanın vicdanî rahatsızlığıdır; diğeri ise Müjde'den ya da bağışlanmanın tasdikinden doğan, Mesih'in hatırına günahların bağışlandığına inanan, vicdana huzur veren ve vicdanî korkularından kurtaran imandır. Bundan sonra, tövbe etmenin ürünleri olarak iyi eylemler mutlaka ortaya çıkacaktır.

(7-8) Bizler, bir kez aklanmış sayılanların Kutusal Ruh'u kaybedebildiğini inkâr eden Anabaptisleri³⁹ ve bazılarının bu yaşamda günah işleyemeyecek bir mükemmelliğe ulaşabildiğini iddia edenleri de reddetmekteyiz.

(9) Bizler, vaftizden sonra düşenleri, tövbe etse bile Allah adına bağışlamayan Novatianus'un⁴⁰ müritlerini de reddetmekteyiz.

(10) Bizler, günahların iman aracılığıyla bağışlandığını öğretmeyen, kendimiz kefarete ödeyerek lütfaya layık olmamızı bize emredenleri de reddetmekteyiz.

³⁹ Bk. dn. 27.

⁴⁰ Novatianus (200-258?): Romalı bir rahip. Zulümlerde imanından vazgeçenlerin tekrar kiliseye alınmasını reddeden Novatianus sadece pak saydığı Hristiyanlar için bir tarikat kurdu.

XIII. Akide: Sakramentlerin Kullanılması⁴¹

(1-2) Sakramentlerin kullanılması konusunda biz, sakramentlerin, insanların arasında sadece iman ikrarının işaretleri değil, bunları kullanan kişilerin imanını uyandırmak ve doğrulamak için tesis edilmiş, Allah'ın bizim için iradesinin işaretleri ve tanıklıkları olarak emredildiğini öğretmekteyiz. Bu nedenle sakramentleri öyle kullanmalıyız ki, verilen ve sakramentler aracılığıyla gerçekleşen vaatlere olan inanca iman eklenebilsin.

(3) Bundan dolayı bizler, sakramentlerin, görünürdeki eylemle aklanmış sayılmaya neden olduğunu öğretenleri ve sakramentlerin kulla-

⁴¹ Roma Kilisesi'nde Şükran Ayini'ne (Rab'bin Sofrası), rahibin bu kurbanı uygulamasının ayine katılanlara yarar sağladığı düşüncesini içeren, bu ayinin de bir tür kurban olduğu öğretisi dâhildi. Bu öğretisi sonraları "kurban-ayin" tarzında daha da genişletilerek, o anda hazır bulunmayanlar ve hatta ölmüş olan insanlar için bile para karşılığı uygulanılabilmeye hale getirildi. Luteryenler, Rab'bin Sofrası ayininin kurban doğasını kabul etmediler. Nitekim insanın ayinde Allah'a hiçbir şey vermediğini, tersine Allah'ın günahkâr insana Mesih'i verdiğini vurguladılar. Şükran Ayini'nde Hristiyan, Mesih'in Golgota'da haç üzerinde bir defada vermiş olduğu kurbanda paydaşlığa geçer. Başka kurbana gerek yoktur. Augsburg Bildirgesi'nin on üçüncü maddesi, Allah'ın Sözü ve iman olmaksızın, bu sakramentin sadece bir eylem olarak kalıp, etkili olmayacağını vurgular.

nılmasında günahların bağışlandığına inanılan imanın gerekli olduğunu öğretmeyenleri reddetmekteyiz.

XIV. Akide: Kilise Düzeni⁴²

Kilise düzeni konusunda bizler, göreve uygun bir çağrı olmadan hiç kimsenin, Kilise’de alenen öğretemeyeceğini ve sakramentleri veremeyeceğini öğretmekteyiz.

XV. Akide: Kilise Geleneği ve Uygulamalar⁴³

(1) Kilise geleneği ve uygulamalar konusunda bizler, günaha yol açmayan, barışa faydalı olan geleneklerin takip edilebilirliğini ve özel kutsal

⁴² On dördüncü maddede sözü edilen “uygun bir çağrı” ifadesinde, rahiplik görevine; kilise tarihi boyunca uygulanan, şahsiyet açısından uygun ve yeterli derecede ilâhiyat eğitimi almış kişilerin çağırıldığına işaret edilir. Uygun bir çağrı olmadan, Müjde’nin duyurulması ve sakramentlerin uygulanması gibi görevleri hiç kimse yetkisi olmadan kendi başına yürütemez.

⁴³ Luteryen Kilise; Kilise takvimi, Kilise takvimine uygun ayet okumaları, litürjik ayin, değişik bayramlar, rahibin görevini vurgulayan elbiseler v.b. gibi kilisenin eski geleneklerini yararlı olarak gördüğünden devam ettirmiştir. Fakat manastır yemini, haftalık besin takvimi, kurban-ayin v.b. gibi Kutsal Kitap’ın sözüyle çelişen âdetlerden vazgeçmiştir. Ortak gelenekler, yine de, bir zorunluluk ya da Kilise’nin birliği için şart değildir, asıl önemli olan, Müjde ve sakramentlerin uygulanması konusunda doğru öğretidir.

günlerin, bayramların ve benzerlerinin Kili-
se'nin, huzuru ve düzeni için yararlı olduğunu
öğretmekteyiz.

(2) Yine de insanlar, bunlara uymak kurtuluş
için gerekliymiş gibi, bunların vicdanî bir yük
olmadığı konusunda uyarılır.

(3) İnsanlar, Allah'ın gazabını yatıştırmak, lütfa
layık olmak, günahların kefarecini ödemek için
insanlar tarafından tesis edilen geleneklerin,
Müjde'ye ve iman öğretisine ters düştüğü konu-
sunda da uyarılmaktadır. Bu nedenle, lütfu hak
etmek ve günahların kefarecini ödemek için
yemekler, günler ve benzeri konulardaki gele-
nekler ve yeminler yararsızdır ve Müjde'ye
terstir.

XVI. Akide: Kilise ve Toplum⁴⁴

(1-2) Kilise ve toplum konusunda bizler, meşru
toplumsal kuralların Allah'ın hayırlı işleri oldu-
ğunu ve toplumsal görevlerde bulunmanın,

⁴⁴ On altıncı madde, reformlar zamanında etkili olan, Kili-
se'yi ve Devlet otoritesini reddeden "aşırı ruhanî" akımlar-
lardan tamamen ayrılır. Bu gibi akımların taraftarları, daha
ruhanî olmak için ailelerini bile terketmişlerdir. On altıncı
madde, Allah'ın Kelâmı'yla çelişmediği takdirde Hristi-
yanlar'ın devlete, yöneticilere ve ailelerine karşı sorumlu-
luklarını yerine getirmekle yükümlü olduklarını vurgula-
maktadır.

yargıçlık yapmanın, imparatorluk yasalarına ve var olan diğer yasalara göre yargılamanın, adil cezalara hükmetmenin, adil savaşlara girmenin, askerlik yapmanın, hukukî sözleşmeler yapmanın, mal sahibi olmanın, yasal kurumlar tarafından istendiğinde yemin etmenin, evlenmenin, evlendirilmenin Hristiyanlar için doğru olduğunu öğretmekteyiz.

(3) Biz, Hristiyanlara bu toplumsal görevleri yasaklayan Anabaptistleri reddetmekteyiz.

(4-7) Bizler, ruhsal mükemmelliği Allah korkusunda ve imanda değil, toplumsal görevlerden kaçınmada arayanları da reddetmekteyiz, çünkü Müjde, yüreğin doğruluğunu öğretmektedir. Bu arada bu, devlete ya da aileye zarar vermek değildir, ancak bunların Allah'ın emirleri olarak korunmasını ve bu kurallarda hayır işlerinin yapılmasını fazlasıyla talep etmektir. Dolayısıyla, Hristiyanların, yöneticilerine ve yasalara itaat etmeleri kesinlikle zorunludur, ancak günah işlemelerinin emredilmesi bunun dışındadır, çünkü insanlardan çok Allah'ın sözünü dinlemek gerekir (Elçilerin İşleri 5:29).

XVII. Akide: Mesih'in Tekrar Gelişi ve Yargı Günü

(1-3) Bizler, dünyanın sonu geldiğinde Mesih'in yargılamak için tekrar geleceğini ve bü-

tün ölüleri dirilteceğini; Allah indinde doğru insanlara ve seçilmişlere sonsuz yaşam ve bitmeyen sevinç vereceğini ama imansız insanları ve şeytanları sonsuz eziyetle lanetleyeceğini öğretmekteyiz.

(4) Bizler, lanetlenmiş insanlarla şeytanların cezalarının gelecekte sona ereceğini düşünen Anabaptistleri reddetmekteyiz.

(5) Bizler, ölülerin dirilmesinden önce, Allah'a bağlı insanların dünyanın krallığını eline geçireceğine ve Allah'a bağlı olmayan insanların her yerde yenileceğine dair Musevilerin bazı düşüncelerini yayanları da reddetmekteyiz.

XVIII. Akide: Özgür İrade⁴⁵

(1-9) Özgür irade konusunda bizler, insanın iradesinin, toplumsal hayatta doğruluğu seç-

⁴⁵ Roma Kilisesi'nde, düşmüş insanda, Allah'ın sunduğu kurtuluşu kabul etmeye, bunun yardımıyla yönelinebilecek bir tür "iyilik tohumu"nun olduğu şeklinde bir öğreti çıkmıştı. Kurtuluşun, Allah'ın ve insanın ortak çabalarıyla gerçekleştiği gibi bir düşünceye kaçınılmaz bir şekilde yol açtığı için, Augsburg Bildirgesi bu öğretiyi reddeder. Augsburg Bildirgesi'nin on sekizinci maddesinde, düşmüş durumda olan bir insanın, özgür iradesiyle Mesih'i seçebilmesinin, Elçisel Kilise'nin öğretisine aykırıdır. Kilise babası Augustinus'dan (354-430) uzun bir alıntı yapılarak kurtuluşun sadece lütufla gerçekleştiği ispat edilmeye çalışılıyor.

mekte ve mantığa tabi işler yapmakta serbest olduğunu öğretmekteyiz. Ancak özgür iradenin, Allah'ın doğruluğunu, yani ruhsal doğruluğu Kutsal Ruh olmadan harekete geçirecek gücü yoktur; çünkü doğal insan Allah'ın Ruhu'nun verdiklerini alamaz (1. Korintliler 2:14) ama Kelâm aracılığıyla Kutsal Ruh'u aldığıında bu doğruluk yüreğinde işlemeye başlar. Augustinus, Hypognosticon III⁴⁶ kitabında bunları kapsamlı anlatmaktadır:

“Şunu kabul ediyoruz ki, bütün insanların, bu yaşamın eylemlerini akılla yargılama kabiliyetine sahip, iyi ya da kötü bir iradesi vardır. Ancak Allah'la ilgili konularda O'nun yardımı olmaksızın özgür iradeye dayanarak, bir şeyi başlatmak ve özellikle de tamamlamak mümkün değildir. Bütün insanların, bu yaşamdaki eylemleri akılla yargılama kabiliyeti ve iyi olsun kötü olsun özgür iradesi vardır. Tarlada çalışmak, yiyip içmek, arkadaş edinmek, giyinmek, ev yapmak, bir kadınla evlenmek, sığır yetiştirmek, yararlı birçok sanat ya da bu yaşamla ilgili iyi bir şey öğrenmek istemek gibi doğadaki iyi bir şeyden kaynaklanan bu eylemlere ben 'iyi' diyorum. Çünkü bunların hepsi Al-

⁴⁶ Ortaçağ'da Hypognosticon'un, önemli bir Kilise Babası ve Hippo (bugünkü Cezayir'de Annaba şehri) episkoposu olan Augustinus (354-430) tarafından yazıldığı yanlışlıkla öne sürülmüştür.

lah'ın sağlayışındandır; O'ndan bağımsız değildir ve O'nun aracılığıyla vardır ve O'nda vücut bulmuştur. Puta tapmak, adam öldürmek vb. gibi eylemlere ise 'kötü' diyorum.”

Bizler, Kutsal Ruh olmadan, sadece doğanın gücüyle Allah'ı her şeyden çok sevebildiğimizi; Allah'ın emirlerini “eylemin özüne” önem vererek yapabildiğimizi de öğreten Pelagius'un⁴⁷ müritlerini ve diğerlerini reddetmekteyiz. Çünkü doğa, görünen eylemi bir şekilde yapabilse de (çünkü elleri hırsızlıktan ve adam öldürmekten uzak tutabilmektedir), Allah korkusu, Allah'a güvenme, hayırseverlik, sabır vb içten gelen davranışları oluşturamamaktadır.

XIX. Akide: Günahın Öz Kaynağı

Günahın öz kaynağı konusunda bizler, Allah doğayı yaratıp korusa da, günahın öz kaynağının kötülerin, yani Şeytan'ın ve imansız insanların iradesi olduğunu; bu iradenin Allah'ın yardımı olmadan O'na yüz çevirdiğini öğretmekteyiz. Yuhanna 8:44'de Mesih, Şeytan'ın, yalan söylediği zaman kendi yalanlarını söylediğini ifade etmektedir.

⁴⁷ Bk. dn. 25.

XX. Akide: İman ve İyi Eylemler⁴⁸

(1-7) Öğretmenlerimiz, iyi eylemleri yasaklıyorlar, diye asılsız bir suçlama altındalar. On Emir konusunda ve benzer ifadeler içeren yayınlanmış başka yazıları, öğretmenlerimizin, her kesimden insanların meslekleri ve görevleriyle ilişkili hayırlı amaçları öğrettiklerine tanıktır, örneğin; bu mesleklerin ve görevlerin Allah'ın çağrısı uyarınca yerine getirilmesinin O'nu hoşnut ettiğini belirtmektedirler. Şimdiye kadar vaizler bu konuda pek az şey öğrettiler, bunların yerine, belli kutsal günler, belli bayramlar, tarikatlar⁴⁹, haclar, azizlere saygı gösterilen ibadetler, tespihlerin kullanılması, manastır yaşamı ve benzeri çocukça ve gereksiz işlere

⁴⁸ Roma Kilisesi, insanların elbette ki, Allah'ın lütfuyla kurtulduklarını ama bunun, sadece iman sayesinde olmadığını öğretmiştir. Eğer insana, kurtuluşun çok küçük olsa bile, bir derece de kendi çabasına bağlı olduğunu öğretirsek, insan, şüphe batağına saplanır ve ümitsizliğe kapılır. İnsan asla yeterince çabaladığından emin olamaz. Augsburg Bildirgesi'nin yirminci maddesi, Kutsal Kitap'a göre, iyi eylemlerle iman arasındaki ayrımı öğretir. İyi eylemler önemlidir, çünkü Allah bizim iyilik yapmamızı ister, ayrıca bu eylemlerimiz yakınlarımız için faydalıdır. Fakat, lütfu ve kurtuluşu kazanabilmek için iyilik yapmamız gereksizdir. Kurtuluşumuz için, Mesih'in yaptığının yeterli olduğundan emin olabiliriz.

⁴⁹ Tarikatlar: Ortaçağ'da ibadet ve iyi işler için kurulan, fakat sonra özellikle kendi içlerindeki sosyal hayata önem veren gruplar.

teşvik ettiler. Hasımlarımız bu konularda uyarıldıkları için, şimdi bunlardan vazgeçiyorlar ve artık bu yararsız konuları vaaz etmiyorlar. Ayrıca şimdiye kadar olağanüstü bir sessizlik içinde oldukları imandan söz etmeye başlıyorlar. Sadece iyi eylemlerle aklanmış sayılmadığımızı öğretiyorlar, imanla iyi eylemleri birleştiriyorlar, iman ve iyi eylemlerle aklanmış sayıldığımızı söylüyorlar. Bu öğreti ilkinden daha çok hoş görülebilir ve eski öğretilerinden daha çok huzur verebilir.

(8) Dolayısıyla, Kilise'nin asıl öğretisi olması gereken iman öğretisi, çok uzun zaman bilinmezliğini sürdürdü. Kiliselerde sadece iyi eylemler öğretisi ele alınırken, imanın doğruluğu konulu vaazlar zorunlu olarak çok derin bir sessizliğe gömüldü. Öğretmenlerimiz ise iman konusunda cemaate şunları öğretmektedirler:

(9-10) İlk olarak, eylemlerimiz bizi Allah'la barıştıramaz, günahların bağışlanmasını, lütfu ve aklanmış sayılmayı hak edemez. Daha ziyade bunu Baba, O'nun aracılığıyla barışabilsin diye, Aracı ve Gazabı Yatıştıran Kişi olarak ortaya çıkan (1. Timoteos 2:5) Mesih'in barıştırmaya işine güvenerek imanla elde ederiz. Baba, Mesih'in hatırına bize lütfunu bağışlar. Dolayısıyla, her kim eylemlerle lütfu hak ettiğine inanırsa Mesih'in liyakatini ve lütfunu küçümser ve Mesih'in kendisi için, "Yol, gerçek ve yaşam

Ben'im” (Yuhanna 14:6) demesine rağmen, Mesih olmadan, insan gücüyle Allah'a gitmenin yolunu arar.

(11) Bu iman öğretisinden Pavlus her yerde söz etmektedir: “İman yoluyla, lütufla kurtuldunuz. Bu sizin başarınız değil, Allah'ın armağanıdır” (Efesliler 2:8).

(12-14) Hiç kimse kurnazlık edip, Pavlus'a yeni bir yorum getirdiğimizi söylemesin diye, Kilise Babaları'nın tanıklıkları bütün bu konuyu desteklemektedir. Augustinus birçok kitabında eylemlerle hak etmeye karşı, lütuf ve iman yoluyla verilen aklanmayı savunmaktadır. Ambrosius, *De Vocatione Gentium*'unda⁵⁰ ve başka yerlerde benzer bir gerçeği öğretmektedir. Ambrosius, *De Vocatione Gentium*'unda şöyle demektedir: “Lütufla verilen aklanmış sayılma, veren kişinin karşılıksız armağanı değil de, emek veren kişiye daha önceki liyakati sayesinde verilmiş bir ödül olsaydı, Mesih'in kanıyla sağlanmış kefareti değersiz olurdu, Allah'ın merhameti de, insanın eylemlerinin üstünlüğünü geçemezdi.”

(15-18) Pavlus'un Romalılar 5:1'de öğrettiği

⁵⁰ Ambrosius (ölm. 397): Milano episkoposu. “*De Vocatione Gentium*” (Öteki Uluslara Çağrı), Ambrosius'un yazdığı bir eser değildir, fakat Ortaçağ'da onun yazdığı düşünülüyordu.

gibi, imanla aklanmış sayıldığımızda, Allah’la barışıyoruz. Bütün bu öğretiyi korkuya kapılmış vicdanların mücadelesine atıfta bulunmaktadır, bu mücadele olmaksızın da bu öğretiyi anlamamaktadır. Dolayısıyla, Hristiyan’ın doğruluğunun toplumsal ve felsefî doğruluktan başka bir şey olmadığını hayalini kuran tecrübesiz ve dinsiz insanlar bu konuda kötü yargıya varırlar. Ancak tecrübesizler bu öğretiyi küçümseseler de, Allah’tan korkan endişeli vicdanlar, bunun büyük bir teselli verdiğini tecrübeyle bilirler, çünkü vicdanlar hiçbir eylemle değil, Mesih’in sayesinde Allah’ın öfkesi yatıştırıldığına kesinlikle inanıldığında sadece imanla huzura kavuşur.

(19-22) Eylemlerle ilgili bu öğretiyi şimdiye kadar vicdanları sürekli rahatsız etti, Müjde’nin tesellisini işitmediler. Bazı insanları vicdanları, manastır yaşamıyla lütfu hak edecekleri umuduyla manastırlara, çöle kovaladı. Diğerleri de, lütfu hak etmek ve günahlarının kefaretiyi ödemek için, başka eylemler buldular. Bu nedenle, endişeli vicdanların tesellisiz kalmaması ama lütuf, günahların bağışlanması ve aklanmış sayılmanın Mesih’te imanla elde edilmesi amacıyla, Mesih’te iman öğretisinden söz etmeye, bunu yeniden canlandırmaya çok ihtiyaç vardı.

(23) İnsanlar, buradaki “iman” kelimesinin,

imansızların ve Şeytan'ın da bildiği gibi sadece tarih bilmek değil, tarihin etkilerine de inanan bir iman anlamına geldiği yolunda uyarılmaktadır –yani şu akide: Günahların bağışlanması, yani Mesih aracılığıyla lütfu, doğruluğu ve günahlarımızın bağışlanmasını elde etmemiz.

(24-26) Kendisine, Mesih sayesinde inayetli davranan bir Babası olduğunu bilen biri, Allah'ı hakikaten tanır; Allah'ın, onunla ilgilendiğini bilir; Allah'a sığınır; tek kelimeyle o, putpe-restler gibi Allahsız değildir. Şeytanlar ve imansızlar günahların bağışlanması akidesine inanmazlar. Bu nedenle Allah'tan nefret ederler, O'na başvuramazlar ve O'ndan hiçbir iyilik beklemezler. Augustinus⁵¹ da, “iman” kelimesi konusunda okurlarını uyarmakta, Kutsal Yazılar'da “iman” kelimesinin, imansızların sahip oldukları bilgi değil, dehşete kapılmış canı teselli ve teşvik eden güven diye kabul edildiğini öğretmekteyiz.

(27-34) Dahası biz, iyi eylemlerle lütfu hak ettiğimize inanalım diye değil, iyi eylemler Allah'ın iradesi olduğu için, iyi eylemlerde bulunmak gerektiğini öğretiyoruz. Günahlar, ancak iman edildiğinde bağışlanır. İman sayesinde Kutsal Ruh alınır, yürekler yenilenir ve yeni

⁵¹ Bk. dn. 46.

eğilimler bahşedilir, ancak bundan sonra iyi eylemlerde bulunulabilir. Ambrosius⁵² şöyle demektedir: “İman, iyi niyetin ve doğru eylemin anasıdır. Kutsal Ruh olmadan insan imansız eğilimlerle doludur ve Allah’ın indinde iyi olan eylemlerde bulunamayacak kadar zayıftır. Ayrıca bunlar, insanları çeşitli günahlara, imansız düşüncelere, apaçık suçlara zorlayan Şeytan’ın gücü dâhilindedir. Ayrıca dürüst bir yaşam sürmeye gayret etseler de başaramayan, tam tersine apaçık günahlarla kirlenen filozoflarda da bunu görebiliriz. İnsan, imandan ve Kutsal Ruh’tan yoksun olduğunda ve kendini sadece insanî güçle yönettiğinde böyle zayıf olur.”

(35-40) Bizim iyi eylemlerde bulunmadığımızı ortaya koyduğu için, bu öğretinin, iyi eylemleri yasaklamakla suçlanmaması, tersine, daha çok övülmesi gerektiği buradan kolayca görülebilmektedir. Çünkü iman olmadan insan doğası, Birinci ya da İkinci Emir’deki eylemleri hiçbir şekilde yapamaz. İman olmadan Allah’a yakarmaz, Allah’tan bir şey beklemez, çarmıhı taşımaz ama insanların yardımını arar, insanların yardımına güvenir. Dolayısıyla, Allah’a iman ve güven olmadığında yürekte her türlü arzu ve insana özgü hile hüküm sürer. Bu nedenle Mesih, Yuhanna 15:5’de, “Bensiz hiçbir şey ya-

⁵² Bk. dn. 29.

pamazsınız” demekte ve cemaat şu ezgiyi söylemektedir:

*Lütfun olmazsa bir an
Yoksun olur insan
İyilikten, doğruluktan.*⁵³

XXI. Akide: Azizlere Tapınma⁵⁴

(1-4) Azizlere tapınma konusunda bizler, imparatorun, düşmanları bu ülkeden püskürtmek için savaş açarken Davut’u örnek alması gibi, azizlerin hatırasının da, çağrımız uyarınca onların imanını ve iyi eylemlerini izleyebilelim diye, önümüze koyulduğunu öğretmekteyiz. İmparator da Davut da kraldır. Ancak Kutsal Yazı’da Aracı, Allah’ın Gazabını Yatıştıran, Başrahip, Arabulucu olarak Mesih önümüze koyulduğu için, azizlere yakarmamız ve onlardan yar-

⁵³ Pentakost İlahisi: Veni Sancte Spiritus’dan. (Gel, Ey Kutsal Ruh)

⁵⁴ Roma Kilisesi’nde, eşine az rastlanır şekilde bir hayat yaşamış ve/veya imanından dolayı vefat etmiş insanlar aziz olarak ilan edilmektedir. Reformlar zamanında, Roma Kilisesi’nde, azizlere tapınılıyor ve onlara dua ediliyordu. Augsburg Bildirgesi’nin yirmi birinci maddesi, daha önce-leri örnek bir hayat yaşamış olan Hristiyanlar’a saygı gösterilebileceğini, hatta saygı gösterilmesi gerektiğini ve daha sonra yaşayan Hristiyanlar için, onların bir teşvik ve örnek olduklarını belirtir. Yine de azizlere dua edilemez ve tapınılmaz, çünkü Kutsal Kitap’a göre, Allah ve insan arasına aracı olarak sadece Mesih koyulmuştur.

dım istemememiz öğretilmektedir. O'na dua edilmelidir, O, duamızı işiteceğini vaat etmiştir ve O, her şeyden çok bu ibadeti, yani bütün sıkıntılarda Kendisine yakarılmasını onaylamaktadır. 1. Yuhanna 2:1'de "İçimizden biri günah işlerse, Mesih bizi Baba'nın önünde savunur" denilmektedir.

* * *

(5-9) Öğretinin özeti budur. Görüldüğü üzere, bu öğretide Kutsal Yazılar'dan, Evrensel Kilise'den ya da hatta yazarlarınca bilindiği şekliyle Roma Kilisesi'nden bile farklı hiçbir şey yoktur. Durum böyle olunca, öğretmenlerimizin sapkın sayılmasında ısrar edenler acımasızca yargılanmaktadır. Bununla beraber, meşru bir yetkiye dayanmadan cemaate sızan yanlışlar vardır. Bunlarda bile bazı farklar olsaydı, şimdi gözden geçirdiğimiz İnanç Bildirgesi nedeniyle, episkoposların merhamet edip bize sabır göstermeleri gerekirdi; çünkü aramızda büyük ölçüde antik dönemdeki ayinlere gayretle uyulmakla birlikte, kilise yönetimi tüzükleri bile her yerde aynı ayinleri, bütün kiliselerde ayinlerin her zaman aynı olmasını talep edecek kadar katı değildir. Eskiden tesis edilmiş olan her şeyin, bütün törenlerin kiliselerimizde geçersiz sayıldığı suçlaması asılsız ve kasıtlıdır. Ancak bazı yanlışların sıradan ayinlerle bağlantısının olduğu yaygın bir şikâyet olmuştur. Bunlar, vicdanlı

insanlar tarafından onaylanamadığı için, bir ölçüde düzeltilmiştir.

GÖZDEN GEÇİRİLEN AKİDELER, DÜZELTİLEN YANLIŞLAR

(1-6) Bizler, Evrensel Kilise'nin hiçbir iman akidesini kabul etmezlik etmediğimiz, sadece yeni ve zamanın bozulması sonucunda, kilise yönetimi tüzüklerinin maksadına ters olarak, yanlışlıkla kabul edilmiş olan bazı yanlışlardan kaçındığımız için, Emperyal Majesteleri neyin değiştiğini ve halkın, vicdanına ters düşen bu yanlışlara uymaya neden zorlanmaması gerektiğini lütufta bulunarak dinlesin diye rica ediyoruz. Emperyal Majesteleri, halkı bizden nefret ettirmek için tuhaf iftiralar atanlara inanmasın. İyi insanların düşüncelerini böyle tahrik ederek önce bu çatışma için fırsat yarattılar, şimdi ise aynı kurnazlıkla anlaşmazlığı tırmandırmaya gayret ediyorlar. Emperyal Majesteleri, bizim öğretimizin ve törenlerimizin tarzının, bu imansız ve kötü insanların anlattıkları kadar hoş görülmez olmadığını kuşkusuz anlayacaklardır. Ayrıca, yaygın söylentilerle ya da düşmanların sövgüleriyle hakikate varılamaz. Ancak kiliselerde bu törenlere doğru biçimde uyulmasından başka hiçbir şeyin, törenlerin saygınlığının korunmasına ve halkın arasında saygının ve dindarca kendini adamışlığın beslenmesine daha

iyi hizmet etmediği sonucuna kolayca varılabilir.

XXII. Akide: Rab'bin Sofrası'nın İki Unsuru⁵⁵

(1-12) Rab'bin Sofrası sakramentinde halka iki unsur verilmektedir, çünkü Matta 26:27'de Rab, "Hepiniz bundan için" diyerek, bu gelenek ve uygulamayı emretmiştir. Burada Mesih, hepsine kâseden içme emrini açıkça vermiştir. Hiç kimse kurnazlık edip, burada sadece rahiplerin söz konusu olduğunu söylemesin diye, Pavlus, 1. Korintliler 11:27'de, bütün cemaatin iki unsuru da kullandığını gösteren bir örnek vermektedir. Bu gelenek ve uygulama Kilise'de uzun zaman devam etmiştir, ancak ne zaman ve kimin yetkisiyle değiştirildiği bilinmemektedir ama Kardinal Cusanus bunun ne zaman onaylandığından söz etmektedir. Bazı yerlerde Cyprianus,⁵⁶ halka kanın verildiğine tanıklık etmektedir. "Rab'bin Sofrası'nı rahipler verir ve halka Mesih'in kanını dağıtırlar. Aslında Papa Gelasius,⁵⁷ sakramente ayırım yapılmamasını emretmektedir" (Dist. II, de consecratione, cap.

⁵⁵ Reform döneminde Katolik Kilisesi'nde Rab'bin Sofrası'nda halka sadece ekme verildi.

⁵⁶ Cyprianus (ölm. 258): Kartaca episkoposu, Latin Kilise Babaları'ndan biri.

⁵⁷ 492-496 yıllarında papalık yaptı.

Comperimus)⁵⁸ diyen Hieronymus⁵⁹ aynı konuda tanıklık etmektedir. Ancak çok eski olmayan gelenek bunun tersidir. Ama kilise yönetimi tüzüklerinin tanıklık ettiği gibi, Allah'ın emrine karşı gelerek oluşturulmuş herhangi bir geleneğe izin verilmeyeceği apaçıktır (Dist. VIII. veritate, vdd.).⁶⁰ Ne var ki, bu gelenek sadece Kutsal Yazı'ya değil, eski kilise yönetimi tüzüklerine ve Kilise'nin oluşturduğu örneğe de karşı gelinerek kabul edilmiştir. Dolayısıyla, sakramentte iki unsuru da kullanmayı tercih edenler varsa, aksini yapmaları için vicdanlarına baskı yaparak zorlanmamalıdır. Sakramentte ayırım gözetilmesi Mesih'in emrine ters düştüğü için, biz, şimdiye kadar kullanılmakta olan bu tören alayından⁶¹ vazgeçme alışkanlığındaız.

⁵⁸ Orijinal metinde bazı referanslar verilir. Söz edilen metinler Katolik Kilisesi'nin kanon koleksiyonlarıdır. Eski kanonun adı, Gratianus'un *Decretumu*'dur, bunlara yazan kişinin adı verilirdi. Yenisi ise (Lat.) "decretale" olarak bilinir. *Decretale*'lerde papaların mektuplarından ve kilise konseylerinin kararlarından alıntılar vardır.

⁵⁹ Hieronymus (ölm. 420): Latin Kilise Babası, Kutsal Kitap çevirmeni (*Versio Vulgata*).

⁶⁰ Bk. dn. 58.

⁶¹ "Mesih'in Kutsal Bedeninin ve Kanının bayramında" ekme özel bir tören alayıyla taşınırdı. Reformcular, ekmeğin görünüşü aynı kalmakla birlikte, özünün değiştiği öğretisi (Lat. *transsubstantiatio*) nedeniyle, tören alayı geleneğinden vazgeçtiler.

XXIII. Akide: Rahiplerin Evlenmesi

(1-9) Erdemli olmayan rahip örnekleri konusunda yaygın bir şikâyet vardır. Platina'nın⁶² yazdığına göre, Papa Pius'un, evlenme hakkının bu yüzden rahiplerin elinden alınmasının bazı nedenleri olduğunu, ancak geri verilmesinin nedenlerinin bunlardan daha ağır bastığını söylediği belirtilmektedir. Dolayısıyla, rahiplerimiz bu apaçık rezaletleri önlemek istediklerinden, kadınlarla evlenmişler ve evlilik sözleşmesi yapmalarının kendileri için yasal olduğunu öğretilmişlerdir. Çünkü birincisi, Pavlus, 1. Korintliler 7:2, 9'da, zinayı önlemek için her erkeğin bir karısı olsun ve evlenmek, için için yanaktan iyidir, demektedir. İkincisi, Matta 19:11'de Mesih, herkesin bekâr yaşamaya uygun olmadığını öğretirken, herkesin bu sözü kabul edemeyeceğini de söyler; çünkü Allah, insanı çoğalsın diye yaratmıştır (Yaratılış 1:28). Allah'ın özel bir armağanı ya da eylemi olmadan bu yaratılışı değiştirmek insanın gücü ve yetkisi dâhilinde değildir. Dolayısıyla, bekâr yaşamaya uygun olmayanlar evlilik sözleşmesi yapmalıdırlar. Çünkü insanın hiçbir yasası, hiçbir yemini Allah'ın verdiği emri ve koyduğu kuralı geçersiz kılamaz. Bu nedenlerle rahiplerin, kadın-

⁶² İtalyan hümanist Platina, 1518'de yayımlandığı kitabında Papa II. Pius'tan (1458-1464) böyle söz etmektedir.

larla evlenmelerinin kendileri açısından yasal olduğunu öğretmekteyiz.

(10-13) Antik dönem Kilisesi'nde rahiplerin evli oldukları bellidir. Çünkü Pavlus, tek karılı birinin gözetmen seçilmesi gerektiğini söylemektedir (1. Timoteos 3:2). Almanya'da ilk kez dört yüzyıl önce rahipler bekâr yaşamaya katı bir biçimde zorlanmışlardır. Rahipler buna o kadar direnmişlerdi ki, Mainz Başpiskoposu,⁶³ Papa'nın bu konudaki kararını açıklamak üzereyken öfkeli rahiplerin çıkardıkları ayaklanmada neredeyse öldürülecekti. Bu konuda uygulama çok katıydı, sadece gelecekteki evlilikler yasaklanmıyor, insan elinden çıkmış olsun, ilahi olsun bütün yasalara, hatta sadece papaların değil, çok ünlü sinodların yaptıkları kilise yönetimi tüzüklerine de aykırı olarak, var olan evlilikler de parçalanıyordu. [Dahası Allah'tan korkan ve akıllı pek çok üst düzey insan, böyle bekârlığa zorlamanın ve herkesi (Allah'ın kurumsallaştırdığı ve insanların özgürlüğüne bıraktığı) evlilikten yoksun bırakmanın, hiç iyi sonuç vermeyeceği ama önemli pek çok kötü alışkanlığa, kötülüğe yol açacağı konusunda endişelerini sık sık ifade ediyordu.]

⁶³ Mainz Başepiskoposu'nun yaşadığı bu olay 1075 yılında Siegfried, Erfurt ve Mainz sinodlarında olmuştur.

(14) Dünya yaşlanırken insan doğasının giderek zayıfladığı anlaşıldığı için, Almanya'ya daha fazla kötülük girmesin diye önlem almak uygundur.

(15-17) Dahası Allah, insanın, güçsüz durumuna yardım etsin diye evlenmesini takdir etmiştir. Kilise yönetimi tüzüklerinde, insanların güçsüzlüklerinden ötürü eski katılığın son zamanlarda ara sıra gevşetildiği söylenmektedir ki, bunun bu konuda da yapılması arzu edilirdi. Evlilik daha fazla yasaklınırsa bir tarihte kiliselerin rahip sıkıntısı çekmesi de beklenmektedir.

(18-23) Ancak Allah'ın emri yürürlükteyken, Kilise'nin geleneği iyi bilinirken, rahiplere konulan evlenme yasağının birçok rezalete, zinaya ve adil görevlilerin verdikleri cezaları hak eden başka suçlara yol açarken, rahipler evlenmesin diye yapılandan daha acımasız bir şeyin olmaması tuhaftır. Allah, evliliğe saygı gösterilmesini emretmiştir. Düzenin iyi sağlandığı bütün toplumlarda, hatta putperestlerde bile evliliğe büyük saygı gösterilmektedir. Ancak şimdi insanlar, özellikle rahipler, kilise yönetimi tüzüklerinin maksadının tersine, evlilikten başka bir neden olmadan acımasızca öldürülmektedir. Pavlus, 1. Timoteos 4:3'de, cinlerin evlenmeyi yasaklayan öğretilerinden söz etmektedir. Ev-

liliğin aleyhine olan yasa cezalarla böyle kalıcı duruma getirildiğinde, şimdi bu daha iyi anlaşılabilir.

(24-25) Ancak insan elinden çıkan hiçbir yasa gibi, hiçbir yemin de Allah'ın emrini geçersiz kılamaz. Dolayısıyla Cyprianus⁶⁴ da, erdemlerini koruyamayan kadınlara evlenme sözü vermelerini öğütlemektedir. Şunları söylemektedir (Lib. I, Epistolanum XI): “Dayanmak istemiyorlarsa ya da dayanamıyorlarsa, şehvetleri yüzünden ateşe atılmaktansa evlenmeleri daha iyidir; kız ve erkek kardeşlerini kuşkusuz rencide etmemelidirler.”

(26) Şimdiye kadar genellikle olduğu gibi, kilise yönetimi tüzüklerinde bile, yetişkin olmadan önce bekârlık yemini edenlere merhamet gösterilmektedir.

XXIV. Akide: Ayin⁶⁵

(1-9) Kiliselerimizden ayini kaldırmakla asılsız

⁶⁴ Cyprianus (ölm. 258): Kartaca'nın episkoposu.

⁶⁵ Kilisenin ayin geleneğinin devam etmesine Luteryenler önem vermişlerdir. Bu nedenle, içerik ve litürjik açılarından, Luteryen ayini dış görünüşte Roma Kilisesi'nin ayininden pek farklı görünmez. Yine de Luteryenler, Roma Kilisesi'nin ayinindeki Allah'ın Sözü'ne uymayan ve Müjde için engel teşkil eden etkenleri çıkarmayı önemli görmüşlerdir. Bu gibi çarpıklıklara örnek olarak kurban-ayini verebiliriz. (Bk. dn. 43.)

yere suçlanıyoruz; çünkü ayin aramızda devam ettirilmekte ve en büyük saygıyla kutlanmaktadır. Latince söylenen ezgilerin bölümleri arasına halkı eğitmek için Almanca ezgilerin serpiştirilmesi dışında, neredeyse bütün alışıldık törenler sürdürülmektedir. Çünkü törenlerin gerekli olmasının her şeyden önce amacı, [Mesih hakkında bilinmesi gerekenleri] bilmeyenlere öğretmektir. Bize, kilisede halkın anladığı dilin kullanılmasını emreden sadece Pavlus değildir (1. Korintliler 14:2, 9), insanların yaptıkları yasalarda da bu, böyle düzenlenmiştir. Halk, sakrament için uygun birileri varsa, sakramenti birlikte paylaşmaya alışmıştır, bu toplu ibadete gösterilen saygıyı ve bağlılığı da artırmaktadır. Çünkü önceden denetlenmeden hiç kimse kabul edilmemektedir.⁶⁶ Halk, Allah'a inanmayı, hayırlı olan her şeyi O'ndan beklemeyi ve istemeyi öğrenebilsin diye, sakramentin saygınlığının ve kullanılmasının, endişeli vicdanları ne kadar teselli ettiği konusunda bilgilendirilmektedir. [Bu bağlamda, sakramentle ilgili diğer yanlış öğretiler hakkında da onlara bilgi verilmektedir.] Böyle ibadet Allah'ı hoşnut etmektedir; sakramentin böyle kullanılması Allah'a hakiki bağlılığı beslemektedir. Dolayısıyla, hasımları-

⁶⁶ 1520'den beri Wittenberg'de Rab'bin Sofrası'na katılmak isteyenlerin önce günah çıkarmaya katılması beklenirdi.

mızın ayini bizden daha içtenlikle kutladıkları sonucu çıkmamaktadır.

(10-13) Bütün iyi insanların, ayinin temelinin dindışı hale getirildiğinden ve para amacı güdüldüğünden açıkça ve çok üzüntü duyarak uzun zamandan beri şikâyet ettikleri meydandadır. Bu suiistimallerin bütün kiliselerde nereye kadar gittiği, ayinlerin sadece ücret ya da aylık karşılığında yapıldığının söylenmesine insanların hangi tavırlarının yol açtığı ve kaçının bunları kilise yönetimi tüzüğüne aykırı şekilde kullandığı bilinmektedir. Ancak Pavlus, 1. Korintliler 11:27’de, “Kim uygun olmayan biçimde ekmeği yer ya da Rab’bin kâsesinden içerse Rab’bin bedenine ve kanına karşı suç işlemiş olur” dediğinde, Rab’bin Sofrası’na uygun olmayan biçimde davrananları ciddi biçimde uyarılmaktadır. Dolayısıyla, rahiplerimiz bu günah konusunda uyarıldıklarında, biz özel ayinlere⁶⁷ son verdik, zira özel ayinler para alınmadan pek nadir kutlanmaktadır.

(14-20) Episkoposlar da bu suistimalleri bilmiyor değiller, bunları zamanında düzeltselerdi, şimdi daha az görüş ayrılığı olurdu. Şimdiye kadar göz yumdukları için, cemaate sızan birçok yozlaşmaya tahammül ettiler. Şimdi, artık

⁶⁷ Özel ayin: Herkese açık olmayan ayin.

çok geç olduğunda, cemaatin sorunlarından şikâyete başlıyorlar, oysa bu sıkıntıya, artık dayanılamayacak kadar alenî olan bu suiistimler yol açmıştır. Ayin ve sakrament konusunda büyük görüş ayrılıkları vardır. Ayin, bu kadar uzun süre dindışı duruma getirildiği için belki dünyaya ceza verilmektedir, çünkü kiliselerde hem bunları düzeltebilecek yetenekte hem de görevde olan aynı insanlar yüzlerce yıldan beri göz yummuşlardır. Çünkü On Emir’de, “Rab, adını boş yere ağzına alanları cezasız bırakmayacaktır” (Çıkış 20:7) diye yazılıdır. Ancak dünyanın başlangıcından beri Allah’ın kural haline getirdiği hiçbir şey kirli parayla ayin kadar suiistimal edilmemiştir.

(21-23) Mesih’in çektiği acıyla ilk günahın kefaretilerini ödediği, bağışlanabilir ve öldürücü gündelik günahlar için ise sunuda bulunulan ayini tesis ettiğine dair, özel ayinlerin sayısını son derece artıran bir görüş de eklenmiştir. Ayinin dışsal bir eylem olarak, yaşayanların ve ölülerin günahlarını sildiğine dair genel kanı buradan çıkmıştır. Sonra birçok kişi için düzenlendiği söylenen ayinin, bireyler için düzenlenen özel ayinler kadar etkili olup olmadığını tartışmaya başladılar ve sonsuz sayıda ayin buradan ortaya çıktı. [Bu eylemle insanlar ihtiyaç duydukları her şeye sahip olacaklarını sandılar ve

bu arada Mesih'te iman ve hakiki ibadet unutuldu.]

(24-27) Bu görüşlerle ilgili olarak öğretmenlerimiz, onları, Kutsal Yazılar'dan ayırdıkları ve Mesih'in çektiği acıların yüceliğini azalttıkları için uyarılmaktadırlar. Çünkü İbraniler 10:10'da, "İsa Mesih'in bedeninin ilk ve son kez sunulmasıyla kutsal kıldık" ve ayrıca 10:14'de, "Kutsal kılınanları tek bir sunuyla sonsuza dek yetkinliğe erdirmiştir" diye yazıldığı gibi, Mesih'in çektiği acılar diğer bütün günahlar için de bir sunu ve kefaretti. [Kilisenin, Mesih'in, ölümlüyle diğer bütün günahların değil, sadece ilk günahın kefareti ödendiğini öğretmesi duyulmamış bir yeniliktir. Bu durumda, herkesin, bu yanlışın gereksiz yere kınanmadığını anlayacağı ümit edilmektedir.]

(28-29) Kutsal Yazılar, Mesih'in hatırına günahlarımızın bağışlandığına inandığımızda, Mesih'e imanımızın sayesinde Allah'ın indinde aklanmış sayıldığımızı da öğretmektedir. Artık ayin, yaşayanların ve ölümlerin günahlarını dışsal bir eylem olarak siliyorsa, aklanmış sayılma imandan değil, ayinlerdeki eylemden gelmektedir ki, Kutsal Yazı bunu kabul etmemektedir.

(30-33) Ancak Luka 22:19'da Mesih bize, "Beni anmak için böyle yapın" emrini vermektedir;

dolayısıyla, sakramentleri kullananların imanı, Mesih sayesinde aldığı lütfu hatırlasın, endişeli vicdanını teselli edip rahatlasın diye ayin tesis edilmiştir. Mesih'i hatırlamak, O'nun lütuflarını hatırlamak ve bunların hakikaten bize sunulduğunu anlamaktır. Sadece tarihi hatırlamak yetmez; çünkü tarihi imansızlar da hatırlayabilirler. Bu nedenle, Ambrosius'un⁶⁸, "Ben, her zaman günah işlediğim için, her zaman ilaç almak zorundayım" dediği gibi, ayin, teselliye ihtiyacı olanlar için sakramentin [komünyon] verilmesi amacıyla kullanılmalıdır.

(34-39) Ayin, sakramentin bu tarzda verilmesi olduğu için, her kutsal günde bir kez Rab'bin Sofrası'nı düzenleriz ve başka günlerde de sakrament istenirse, istek üzerine bu yapılır. Bu, yeni bir Kilise âdeti değildir; çünkü Gregorius'tan⁶⁹ önceki Kilise Babaları hiçbir özel ayinden⁷⁰ söz etmezler ama ortak ayinden çok sık söz ederler. Khrysostomos⁷¹, her gün sunakta bir rahibin durduğunu, bazılarını Rab'bin Sofrası'na davet ettiğini, diğerlerini ise uzaklaştırdığını söylemektedir. Antik dönem kilise

⁶⁸ Ambrosius (ölm. 397): Milano episkoposu.

⁶⁹ I. Gregorius (Büyük) (540-604). 590-604 yıllarında papalık yaptı.

⁷⁰ Özel ayin: Bk. dn. 68.

⁷¹ Yuhanna Khrysostomas (347-407), Konstantinopolis episkoposu (398-404).

yönetimi tüzüklerinde, birinin ayini kutladığı ve diğer bütün ihtiyarlarla görevlilerin Rab'bin bedenini ondan aldığı görülmektedir; bu nedenle İznik Konseyi'nin kararında⁷² “diyakonlar Rab'bin Sofrası'nı rahiplerden sonra, bir episkopostan ya da bir rahipten alsınlar” denmektedir. Pavlus da, 1. Korintliler 11:33'de, komünyona ortak katılım olabilsin diye, “birbirinizi bekleyin” emrini vermektedir.

(40-41) Dolayısıyla önümüzde, Kutsal Yazı'dan ve Kilise Babaları'ndan alınan Kilise ayini örneği olduğu için bunun onaylanabileceğine güveniyoruz, çünkü özellikle şimdiye kadar kullanılagelen toplu törenler korunmaktadır. Çok sayıdaki apaçık suistimal kuşkusuz yararlı bir şekilde azaltılabilir diye sadece ayinlerin sayısı değişiktir. Çünkü Historia Tripartita'nın⁷³ tanıklık ettiği gibi (9. Kitap, böl. 33), eski zamanlarda en çok ziyaret edilen kiliselerde bile her gün ayin yapılmıyordu: “Yine İskenderiye'de her Çarşamba ve her Cuma Kutsal Kitap okunmakta, ilahiyatçılar bunları yorumlamakta ve kutsal komünyon töreninden başka her şey yapılmaktadır.”

⁷² İznik Konseyi'nin (325) kararı, madde 18

⁷³ 6. yüzyılda yazılan kilise tarihi.

XXV. Akide: Günah Çıkarma⁷⁴

(1-6) Biz, kiliselerde günah çıkarmayı geçersiz kılmıyoruz; çünkü daha önce sorgulanmış ve günahlarının bağışlandığı tasdik edilmiş olanların dışında kalanlara Rab’bin bedenini vermek alışıldık değildir. Halka, eskiden derin bir sessizlik içinde bırakılan günahların bağışlandığının tasdikine iman etmesi öğretilmektedir. Halkımıza, Allah’ın emriyle bildirilen, Allah’ın sesi olarak, günahlarının bağışlandığının tasdik edildiğine çok değer vermesi öğretilmektedir. Anahtarların yetkisi bütün güzelliğiyle açıklanmakta, onlara, bunun endişeli vicdanları ne kadar çok teselli ettiği, göklerden gelen bir ses⁷⁵ olarak günahların bağışlandığının tasdikine inanmaya iman etmelerini Allah’ın istediği,

⁷⁴ Roma Kilisesi’nde şahsî günahın itirafı sırasında, rahip, itiraf edene telâfi görevler belirler (örneğin; Azize Meryem duasının tekrarı). Özellikle halk arasında bu telâfi eylemleri öyle bir değer taşır hale geldi ki, neredeyse günahkârın bağışlanmasının şartı oldu. Augsburg Bildirgesi’nin yirmi beşinci maddesi, günahların bağışlanmasının sadece iman yoluyla lütuf sayesinde olduğu öğretisini karartan bu telâfi eylemlerini reddeder.

⁷⁵ Göklerden gelen ses: İsa Mesih “Size doğrusunu söyleyeyim, yeryüzünde bağlayacağınız her şey gökte de bağlanmış olacak. Yeryüzünde çözeceğiniz her şey gökte de çözülmüş olacak” diyor (Mat. 18:18). Bu nedenle, rahibin söylediği günahların bağışlanmasının tasdiki gökte de geçerlidir. Anahtarların yetkisinin kullanılması kiliseye Rab tarafından verilen yetki ve görevdir.

Mesih'teki bu imanla günahların bağışlanmasının hakikaten alınıp elde edildiği hatırlatılmaktadır. Eskiden kefaretlar aşırı övölüyordu; imandan, Mesih'in liyakatinden ve iman yoluyla verilen aklanmadan hiç söz edilmiyordu; bu nedenle, kiliselerimiz bu konuda hiçbir şekilde sorumlu tutulamaz. Bu konuda hasımlarımız bile, tövbe öğretisini çok büyük gayretle ele aldığımızı ve öğretmenlerimizin bunu açıkladığını kabul etmelilerdir.

(7-13) Ancak günah çıkarırken bütün günahların tek tek sayılmasının gereksiz olduğunu, vicdanın bütün günahları tek tek sayma endişesinin yükünü taşımasını, Mezmur 19:12'de, "Kim yanlışlarını görebilir" ve Yeremya 17:9'da, "Yürek her şeyden daha aldatıcıdır. Onu kim anlayabilir?" diye tanıklık edildiği gibi, bütün günahları sayıp dökmek imkânsızdır. Sayıp dökülenlerin dışında, hiçbir günah bağışlanmasaydı vicdanlar hiçbir zaman huzur bulamazdı; çünkü bu kadar çok günahı ne anlarlar ne de hatırlayabilirlerdi. Antik dönem Kilise Babaları da günahları tek tek saymanın gerekmediğine tanıklık etmektedir. Zira Khrysostomos⁷⁶ şöyle demektedir: "Size kendinizi halka ifşa edin ya da başkalarının önünde kendinizi suçlayın, demiyorum, ama 'yolunuzu Allah'ın önünde

⁷⁶ Bk. dn. 72.

ifşa edin' diyen peygambere itaat edin diyorum. Dolayısıyla, Allah'ın, hakiki Yargıcın önünde dua ederek günahınızı itiraf edin. Hatalarınızı dilinizle değil, vicdanınızın hafızasıyla anlatın." Kilise yasasının açıklaması,⁷⁷ günahın itiraf edilmesinin [Kutsal Yazı'da emredilmeyen, ancak Kilise tarafından takdir edilen] insanî bir hak olduğunu kabul etmektedir. Bununla beraber, günahların bağışlanmasının tasdiki çok bereketli ve bunun dışında da, vicdan için yararlı olduğundan ötürü, günah çıkarmayı sürdürmekteyiz.

XXVI. Akide: Yiyeceklerde Fark Gözetilmesi⁷⁸

(1-7) Yiyecekler arasında fark gözetmenin ve insanların benzer geleneklerinin, lütfu hak etmeye uygun eylemler ve günahların kefareti olduğuna sadece halk değil, kiliselerde öğretmenler de genelde inanmışlardır. Buradan anlaşıldı-

⁷⁷ Kilise yasasının açıklamaları, yani Glossa'lar, kilise hukukçularının Kilise kanunlarını formüle ettikleri açıklamalardır. Burada söz edilen konu Glossa de Poenitentia, Dist. V, Cap. Consideret'te bulunmaktadır.

⁷⁸ Roma Kilisesi'nde, belirli zamanlarda, bazı yiyeceklerin yasak olduğu şeklinde kurallar vardı. Halk arasında, beslenme kurallarına uyarak, Allah'ın lütfunu ve beğenisini kazanma fikri oldukça yaygındı. Luteryenler, Hristiyan'ın özgürlüğünü kısıtlayan, Müjde öğretisini yansıtmayan bu çeşit öğretiyi ve gelenekleri terkettiler.

ğına göre, böyle düşünen dünya her gün yeni törenler, yeni düzenler, yeni kutsal günler, yeni oruçlar tesis etmiş ve kiliselerdeki öğretmenler lütfu hak etmek için gerekli bir dinsel tören olarak bu eylemleri ısrarla istemişler, insanlar bunlardan birini yapmadıklarında onların vicdanına büyük bir korku salmışlardır. Geleneklere dayanan bu inanç sonuçta Kilise'ye büyük zarar vermiştir. Öncelikle bu, lütuf ve iman yoluyla verilen aklanma öğretisini karanlığa gömmüştür, oysa bu öğreti, Müjde'nin başlıca bölümüdür ve Mesih'in liyakati iyi öğrenilebilsin ve Mesih'in hatırına günahların bağışlandığına inanılan iman, eylemlerden çok daha fazla yüceltilsin diye, Kilise'deki en önemli konu olmalıdır. Dolayısıyla, Pavlus da, Hristiyan'ın doğruluğunun, yani günahların Mesih'in hatırına karşılıksız bağışlandığına inanılan imanın bu eylemlerden farklı olduğunu göstermek için, Yasa'yı ve insanların geleneklerini bir kenara bırakarak, bu akideyi çok vurgulamaktadır. Ancak yiyeceklerde ve benzer dinsel törenlerde fark gözeterek, lütfu ve doğruluğu hak etmemiz gerektiği şeklinde bir fikir uyandıran gelenekler, Pavlus'un bu öğretisini neredeyse tamamıyla boğmuştur. Tövbeyi ele alırken imandan kaynaklanan tövbeden hiç söz edilmemiştir; sadece kefaret ödemek için yapılan eylemler ortaya koyulmuştur; tövbe bütünüyle bunlardan ibaret sayılmıştır.

(8-11) İkinci olarak, bu gelenekler Allah'ın emirlerini karanlığa gömmüştür, çünkü geleneklere Allah'ın emirlerinin çok üzerinde bir yer verilmiştir. Hristiyanlığın tamamıyla, belli kutsal günlere, törenlere, oruçlara ve giysilere uymaktan ibaret olduğu düşünülmüştür. Bu âdetler yüceltilerek, ruhsal yaşam ve mükemmel yaşam adını almıştır. Bu arada, Allah'ın herkesin çağrısına uygun olarak verdiği emirlerle, yani babanın soyunu yetiştirmesine, annenin çocuk doğurmasına, toplumu prensin yönetmesine saygı gösterilmemiştir – bunlar gösterişli âdetlerin çok altında, dünyasal ve mükemmel olmayan eylemler sayılmıştır. Bu hata, Allah'a bağlı vicdanlara çok acı çektirmiştir, onlar evliliğin, memurluğun ya da diğer sivil hizmetlerin yaşamda mükemmel bir durum olmadığına inanmışlar, öte yandan keşişlere ve benzerlerine hayran olmuşlar ve bu insanların âdetlerinin Allah'ın indinde daha çok kabul edilebilir olduğunu düşünme hatasına düşmüşlerdir.

(12- 17) Üçüncüsü, gelenekler vicdanı büyük bir tehlike karşısında bırakmıştır; çünkü bütün geleneklere uymak mümkün değildi ama bu insanlar yine de, bu âdetlerin ibadet etmek için gerekli eylemler olduğu yargısına varmışlardı. Gerson⁷⁹, birçok kişinin umutsuzluğa kapıldı-

⁷⁹ Jean Gerson (ölm. 1429): Fransız ilahiyatçı.

ğını, hatta bazısının gelenekleri yerine getiremediğini düşünerek hayatına son verdiğini ve bu süre içinde iman yoluyla verilen aklanmanın ve lütfun tesellisini duymadıklarını yazmaktadır.

Gelenekleri, derleyenlerin⁸⁰ ve ilahiyatçıların topladıklarını ve vicdanları rahatlatmak için bunları yumuşatmanın yolunu aradıklarını, yine de kısıtlamalardan yeterince kurtaramadıklarını ama kimi zaman vicdanları daha karmakarışık duruma getirdiklerini görüyoruz. Okullar ve vaizler bu geleneklerin toplanmasıyla o kadar meşguldüler ki, Kutsal Yazı'yı ele alarak, daha yararlı bir iman, çarmıh, umut, toplumsal görevlerin saygınlığı, vicdanların çok aradığı teselli öğretilerinin peşinde koşacak boş zamanları yoktu. Bu nedenle, Gerson⁸¹ ve diğer bazı ilahiyatçılar, gelenekler konusundaki bu gayretlerin dikkati daha iyi bir öğretiye vermeyi engellediğinden üzülen şikâyet etmişlerdir. Augustinus da, insanların vicdanlarının böyle âdetlerin yükü altında bırakılmasını yasaklamakta ve Januarius'a⁸², bunların umursanmayacak şeyler diye kabul edilmesini bilmesi

⁸⁰ Gelenekleri derleyenler: Rahatsız vicdanları rahatlatmak için kısa kılavuzlar yazanlar.

⁸¹ Bk. dn. 79.

⁸² Januarius: Augustinus'un mektup yazdığı kişi.

gerektiğini sağgörümlü bir tarzda öğütlemektedir; bunlar onun sözleridir.

(18- 20) Bazılarının yanlış yere kuşkulandıkları gibi, öğretmenlerimizin bu konuyu acele ya da episkoposlardan nefret ettikleri için ele aldıkları düşünülmemelidir. Geleneklerin yanlış anlaşılmasından kaynaklanan bu hatalar nedeniyle kiliseleri uyarmak çok gerekliydi. Kiliselerin, lütuf öğretisinde ve iman yoluyla verilen aklanmada ısrar etmesi için Kurtuluş Müjdesi bizi zorlamaktadır, insanlar kendi seçimlerini yerine getirdiklerinde lütfu hak ettiklerini düşünürlerse bunları anlayamazlar.

(21-29) Dolayısıyla, öğretmenler, insanların geleneklerine uyarak lütfu hak edemediğimizi ya da aklanmış sayılmadığımızı ve bu nedenle, bu âdetlerin ibadetin gerekli eylemleri olduğunu düşünmememiz gerektiğini öğretmektedirler. Bu konuya Kutsal Yazı'dan tanıklıklar eklemektedirler. Mesih, Matta 15:3'de, yasa dışı olmadığı apaçık ama umursanmayacak ve Yasa'daki paklanmayla belirli bir yakınlığı da olan bir konuyla ilgili olsa bile, alışıldık geleneğe uymayan elçileri savunmaktadır ve 15:9'da, "Bana boşuna taparlar, çünkü öğrettikleri sadece insan buyruklarıdır" demektedir. Dolayısıyla, Mesih yararı olmayan bir ayinde ısrar etmemektedir. Kısa süre sonra da, "Ağızdan giren hiçbir

şey insanı kirletmez” diye eklemektedir. Pavlus da Romalılar 14:17’de, “Allah’ın Egemenliği yiyecek, içecek sorunu değildir”, 2. Koloseliler 16’da, “Bu nedenle, kimse yiyecek, içecek, bayram, yeni ay ya da Şabat Günü konusunda sizi yargılamasın” ve “Mesih’le birlikte ölüp dünyanın temel ilkelerinden kurtulduğunuza göre, niçin dünyada yaşayanlar gibi, ‘Şunu elleme’, ‘Bunu tutma’, ‘Şuna dokunma’ gibi kurallara uyuyorsunuz” demektedir. Petrus ise Elçilerin İşleri 15:10’da, “Ne bizim ne de atalarımızın taşıyamadığı bu boyunduruğu öğrencilerin boynuna geçirerek şimdi neden Allah’ı deniyorsunuz? Bizler Rab İsa’nın lütfuyla kurtulduğumuza inanıyoruz; onlar da öyle” diyor. Burada Petrus, Musa’nın ya da başkalarının törenlerinin vicdana yük olmasını yasaklıyor. Pavlus, 1. Timoteos 4:1, 3’de yiyecek yasağına şeytanların öğretisi demektedir, çünkü lütfu hak edebilelim diye ya da Allah’a böyle ibadet edilmeden Hristiyanlık olmazmış gibi bu tür eylemleri tesis etmek Müjde’ye ters düşmektedir.

(30-32) Hasımlarımız burada, öğretmenlerimizin Jovinianus⁸³ gibi, disipline ve nefsin denetlenmesine itiraz ettiklerini söyleyerek karşı çıkıyorlar. Ancak öğretmenlerimizin yazdıklarının

⁸³ Jovinianus: Keşişlerin öğrettiği “iyi eylemlerle sevap kazanma öğretisine” (385 civarında) itiraz eden Romalı çileci.

dan bunun tam tersi olduğu öğrenilebilir. Çünkü çarmıhla ilgili olarak onlar, Hristiyanlara acı çekmenin yakıştığını her zaman öğretmekteler. Bu, çeşitli acıları çekmek ve Mesih’le çarmıha gerilmek için hakiki, içten ve yapmacıksız biçimde nefsin denetlenmesidir.

(33-39) Üstelik her Hristiyan’ın, bedeniyle ilgili konularda kendini tutmayı ya da bedenini alıştırmayı ve lütfu hak edelim ya da böyle uygulamalarla kefareti ödeyebilelim diye değil, doymuşluğun ve tembelliğin onu ayartmaması için emek vermeyi öğrenmesi ve buna boyun eğmesi gerektiğini öğretmekteler. Böyle bir dış disiplin, sadece birkaç gün ya da belirli günlerde değil, her zaman teşvik edilmelidir. Mesih, Luka 21:34’de, “Yüreklerinize dikkat edin! Yürekleriniz sefahat, sarhoşluk ve bu yaşamın kaygılarıyla ağırlaşmasın” emrini vermektedir. Pavlus da, 1. Korintliler 9:27’de, “Bedenime eziyet çektirip onu köle ediyorum” demektedir. Burada Pavlus, bu disiplinle günahların bağışlanmasını hak etmek için değil, bedenini köle etmek, ruhsal şeylere uyum sağlamak, çağrısı uyarınca görevini yerine getirmek için bedenine eziyet ettiğini açıkça belirtmektedir. Dolayısıyla biz orucu değil, bu eylemler gerekli bir törenmiş gibi, vicdanı tehlikeye atarak belirli günleri ve belirli yiyecekleri öngören gelenekleri kınıyoruz.

(40-45) Bununla beraber, ayindeki derslerin sırası ve başlıca kutsal günler gibi, Kilise’de iyi bir düzenin sağlanmasına neden olan çok sayıda geleneği koruyoruz. Ancak aynı zamanda, bu âdetlerle Allah’ın indinde aklanmış sayılmadıkları ve bunlar, eziklik duyulmadan yapılmadığında günah olmayacağı yolunda insanları uyarıyoruz. Kilise Babaları insanların yaptıkları törenlerde böyle özgür olduklarını bilmiyor değildiler. Zira Paskalya, Doğu’da, Roma’dakinden farklı bir zamanda kutlanıyordu ve bu fark nedeniyle Romalılar Doğu Kilisesi’ni ayrılıkçılıkla suçladıklarında, diğerleri onları, bu gelenek ve uygulamaların her yerde aynı olması gerekmediği yolunda uyarıyordu.⁸⁴ Irenaeus,⁸⁵ “Oruç konusundaki farklılık iman birliğine zarar vermez” demektedir; Papa Gregorius da, Dist. XII’de,⁸⁶ bu farkın kilisenin birliğini bozmadığını bildirmektedir. Historia Tripartita, 9. Kitap’ta birbirine benzemeyen birçok törenden örnekler bir araya getirilmekte ve şu karara varılmaktadır: Kutsal günlerle ilgili kurallar koymak, Elçilerin fikri değildi, onların fikri, Al-

⁸⁴ İkinci yüzyılda Doğu ve Batı kiliseleri, kilisede Paskalya’nın hangi tarihte kutlanmasının doğru olduğunu tartışıyordu.

⁸⁵ Irenaeus (ölm. 200?): Grek kilise babası ve Lyon episkoposu

⁸⁶ Kilise kanunlarına Papa I. Gregorius (540-604) tarafından eklenen kural.

lah'a bağılılığı ve kutsal bir yaşamı vaaz etmekte [iman ve sevgi öğretmekte].

XXVII. Akide: Manastır Yeminleri⁸⁷

(1-2) Manastırların ne durumda olduğu, her gün bu manastırlarda kilise yönetimi tüzüğüne ters düşen kaç şey yapıldığı hatırlanırsa, manastır yeminleri konusunda ne öğrettiğimiz daha iyi anlaşılacaktır. Augustinus'un⁸⁸ zamanında manastırlarda yaşayanlar özgürdü. Daha sonra disiplin bozulduğunda, özenle planlanmış bir cezavinde olduğu gibi, disiplini yeniden sağlamak amacıyla, her yerde yeminler eklendi.

(3-4) Giderek yeminlerin yanına başka birçok âdet de getirildi. Kilise yönetimi tüzüklerine ters düşerek, rüştünü ispatlamamış birçok kişi boyunduruk altına aldı.

(5-12) Birçok kişi ise yeterli yaşta olmasına rağmen, etraflıca düşünemediğinden böyle bir

⁸⁷ Roma Kilisesi'nde, manastırlara kapanmanın ve orada dinsel alıştırmalar yapmanın, insanı Allah'ın gözünde daha değerli yaptığına inanılıyordu. Keşişlerin şahsî kurbanları onlara kazanç sayılırdı. Luteryenlere göre, böyle bir "kutsal yaşam"ın aşırı vurgulanması, Mesih'in yegâne kurban olmasının değerine gölge düşürür. Luteryenler her görevin değerli olduğunu ve her dürüst mesleğin Allah'ın yüceliği için yapılabileceğini öğretirler.

⁸⁸ Augustinus için bk. dn. 46.

yaşama başlamaktaydı. Böylece tuzağa düşerek kalmaya zorlanıyorlar, bazıları ise kilise yönetimi tüzüklerinin hükümleri uyarınca özgür kalabiliyorlardı. Keşişlerin manastırlarından çok kadınların manastırlarında durum böyleydi, oysa güçsüz cinsin daha çok göz önünde tutulması gerekirdi. Bu zamandan önce de bu katılık, genç erkeklerin ve genç kızların ömür boyu manastırlara atıldığını gören iyi insanların birçoğunun hoşuna gitmiyordu. Onlar bu yöntemin ne kadar talihsiz sonuçlara yol açtığını, ne rezaletler çıktığını, vicdanlara nasıl tuzak kurulduğunu görüyorlardı! Çok önemli bir konu olan kilise yönetimi tüzüklerinin yetkisinin tamamıyla bir kenara atılarak küçümsenmesi onları üzüyordu. Bu kötülüklerin dışında, yemin hakkındaki bu öğreti vardı, bilindiği gibi bu, eskiden çok daha anlayışlı olan keşişlerin bile hoşuna gitmiyordu. Manastır yeminlerinin vaftize eşit olduğunu öğretiyorlardı, bu tür bir yaşamla Allah'ın indinde günahlarının bağışlanmasını ve aklanmayı hak edeceklerini öğretiyorlardı. Evet, manastır yaşamının sadece Allah'ın indinde doğruluğa kavuşulması değil, daha büyük şeyleri de hak ettiğini ekliyorlardı, çünkü bu yaşam sadece emirlere değil, “Müjdecî öğütler”⁸⁹ denilen

⁸⁹ Müjdecî öğütler: Bazı yanlış öğretilere göre, İsa Mesih ayrıca mükemmel olmak isteyenlere başka yönlendirmelerde bulundu, yani “müjdecî öğütler” verdi.

öğütlere de uyuyordu.

(13-14) Dolayısıyla insanları, manastır sisteminde yemin etmenin vaftizden daha iyi olduğuna, manastır yaşamının ve insan icadı törenler Allah'ın emirleri uyarınca çağrılarını doğrultusunda hizmet veren memurların⁹⁰, rahiplerin ve benzeri kişilerin yaşamından daha saygın olduğuna inandırdılar. Bunların hiçbirini inkâr edemezler; çünkü bunlar kendi kitaplarında yer alıyor. [Dahası, böyle tuzağa düşürülerek manastıra giren biri Mesih hakkında pek az şey öğreniyor.]

(15-17) O zaman manastırlarda ne oluyor? Eskiden manastırlar ilahiyat okulları ve kiliseye yararlı diğer dallarda okullardı; rahipler ve episkoposlar buralardan çıkıyordu. Şimdi ise bunlar başka bir şey oldu. Herkesin bildiğini tekrarlamak gereksizdir. Bir zamanlar öğrenmek için bir araya geliyorlardı; şimdi ise bunun lütfu ve doğruluğu hak etmek için tesis edilmiş bir yaşam olduğunu öne sürüyorlar; evet, bunun mükemmel bir durum olduğunu vaaz ediyorlar, buna, Allah'ın emrettiği bütün yaşam tarzları-

⁹⁰ Memurlar burada her türlü ruhban olmayan meslekleri temsil ediyor. Luteryen öğretilere göre, herhangi bir görevde çalışan kişi Allah'a hizmet eder, bu nedenle bütün meslekler önemli ve iyidir. Örneğin; keşişlik diğer görevlerden "daha yüksek ve kutsal" bir görev değildir.

nın çok üzerinde yer veriyorlar. Öğretmenlerimizin bu konudaki öğretisinin daha iyi anlaşılması amacıyla, bunları, en küçük bir abartılı iğrençlik eklemeden tekrar ediyoruz.

(18-21) Birinci olarak, evlilik sözleşmesi konusunda öğretmenlerimiz, bekâr yaşamaya uygun olmayan herkesin evlilik sözleşmesi yapmasının yasaya uygun olduğunu, çünkü yeminlerin Allah'ın takdirini ve emrini geçersiz kılamayacağını öğretiyorlar. Ancak Allah, 1. Korintliler 7:2'de, fuşu önlemek için her erkeğin kendi karısının olmasını emretmektedir. Bu, sadece bir emir değil, Allah'ın yaratması ve takdiridir, Yaratılış 2:18'deki, insanın yalnız kalmasının iyi olmadığı ayeti uyarınca, Allah'ın olağandışı bir lütufla hariç tutmadıkları evlenmeye zorlanmaktadır. Dolayısıyla, Allah'ın emrine ve takdirine itaat edenler günah işlemektedir.

(22-23) Buna nasıl itiraz edilebilir? İnsanlar, yemin zorunluluğunu istedikleri kadar yücelt-sinler, ancak yeminin Allah'ın emrini geçersiz kıldığını ileri sürmesinler. Kilise yönetimi tüzükleri, bir üst makamın emrine karşı edilen her yeminin etkisiz olduğunu öğretmektedir; [bu yeminlerin, Papanın fermanına ters düşen bir bağlayıcılığı yoktur] dolayısıyla, bu yeminler ve Allah'ın emrine ters düşen emirler de etkisizdir.

(24-26) Neden ne olursa olsun, yemin zorunluluğu değiştirilemediyse, insanın ilahî bir zorunluluğu geçersiz kılması yasaya uygun olmadığı için, Roma papaları kuralın dışına çıkmaya asla izin vermemişlerdir. Ancak Roma papaları bu zorunluluk karşısında hoşgörü gösterilmesine sağduyularıyla hükmetmişlerdir, dolayısıyla, birçok kez yeminleri bağışladıklarını okumaktayız. Manastırdan geri çağrılan Aragon Kralı'nın durumu⁹¹ iyi bilinmektedir, bizim zamanımızda da bunun örnekleri vardır. [Papa geçici çıkarlar elde etmek için bağışlıyorsa, canların çektiği endişe nedeniyle bağışlaması çok daha doğrudur.]

(27-30) İkinci olarak, aynı zamanda, hasımlarımız yeminin doğasının, imkân dâhilinde, özgürce, kendiliğinden ve isteyerek seçilmiş olması gerektiğinden hiç söz etmezlerken, zorunluluğunu ve etkisini neden abartmaktadırlar? Ancak sürekli erdemli olmanın hangi boyutta insanın gücü dâhilinde olduğu bilinmemektedir. Kendiliğinden ve isteyerek yemin edenlerin sayısı ne kadar azdır! Genç kızlar ve genç erkekler, yemin etmeye karar vermeden önce ikna ediliyorlar, hatta kimi zaman yemin etmeye zorlanıyor-

⁹¹ II. Ramiro (1075-1157): Aragon prensi, kardeşi ocuk sahibi olmadan öldüğünde, ettiği manastır yemininden serbest kaldı ve kral oldu.

lar. Dolayısıyla, zorunluluk konusunda bu kadar şiddetli ısrar adil değildir, çünkü bütün bunların, yani kendiliğinden ve isteyerek eyleme geçmeden yemin etmenin, yeminin doğasına ters düştüğü kabul edilmektedir.

(31-33) Kilise yönetimi tüzüklerinin birçoğu, on beş yaşından önce edilen yeminleri iptal etmektedir; çünkü bu yaştan önce insan, ömür boyu sürecek bir durum için karar verecek kadar yeterli yargıda bulunamamaktadır. İnsanın zayıflığını daha çok kabul eden başka bir kilise yönetimi tüzüğü bu yaşa birkaç yıl daha eklemektedir; on sekiz yaşından önce yemin etmeyi yasaklamaktadır. Ancak bu kilise yönetimi tüzüklerinden hangisini uygulayacağız? Büyük çoğunluğun manastırlardan ayrılmak için birer özrü vardır, çünkü birçoğu bu yaşlara gelmeden önce yemin etmişlerdir.

(34-35) Son olarak, yemini bozmak sertçe eleştirilebilse de, bundan hemen, bu insanların evliliklerinin feshedildiği sonucu çıkmamaktadır. Augustinus bunların feshedilmesi gerektiğini kabul etmemektedir (XXVII. Quebt. I. Cap. Nuptianum)⁹², daha sonra başkaları aksini düşünmüş olsalar bile, onun yetkisine saygı göstermemek kolay değildir.

⁹² Kilise kanunlarına Augustinus'dan alınan bir metin.

(36-37) Anlaşılın, Allah'ın verdiği evlenme emri birçok kişiyi yemin etmekten kurtarsa da, öğretmenlerimiz bu yeminlerin geçersiz olduğunu göstermek için başka bir sav daha ortaya atıyorlar. Mesih'in Matta 15:9'da, "Bana insanların buyruklarıyla boşuna taparlar" dediği gibi, Allah'ın emri olmadan, aklanmış sayılmayı ve lütfu hak etmek için insanların kurallaştırdıkları ve seçtikleri tarzda Allah'a her türlü kulluk kötüdür. Pavlus, doğruluğun insanın icat ettiği âdetlerimizde ve ibadet eylemlerimizde aranmamasını, doğruluğun, Mesih'in hatırına Allah tarafından lütfâ kabul edildiklerine inananlara iman yoluyla verildiğini her yerde öğretmektedir.

(38-39) Ne var ki, keşişlerin, insanın icat ettiği törenlerin, günahların kefareti ödediğini, lütfu ve aklanmış sayılmayı hak ettiğini öğrettikleri ortadadır. Bu, Mesih'in yüceliğine gölge düşürmekten, iman yoluyla verilen aklanmayı karanlığa gömüp inkâr etmekten başka nedir? Dolayısıyla, buradan çıkan sonuca göre, genellikle yemin etmek kötü kulluk etmektir ve sonuçta boştur. Zira Allah'ın emrine ters düşerek edilen kötü bir yemin geçerli değildir; (kilise yönetimi tüzüğünün dediği gibi) hiçbir yemin insanı kötülüğe zorlamamalıdır.

(41-43) Pavlus, Galatyalılar 5:4'de, "Yasa aracılığıyla aklanmaya çalışan sizler Mesih'ten

ayrıldınız, Tanrı'nın lütfundan uzak düştünüz” demektedir. Aynı şekilde, manastır yeminleriyle aklanmış sayılmak isteyenler Mesih'ten ayrılmışlar ve Allah'ın lütfundan uzak düşmüşlerdir. Aklanmış sayılmayı yeminlere atfedenler de aslında Mesih'in yüceliğine ait olan eylemleri de kendilerine atfetmektedirler.

(44-48) Aslında keşişlerin, yeminleri ve âdetleriyle aklanmış sayıldıklarını ve günahlarının bağışlanmasını hak ettiklerini öğrettikleri inkâr edilemez; evet, kendi eylemlerinden başkalarına pay verebileceklerini söyleyerek daha büyük saçmalıklar bulmuşlardır. Biri, kötü niyetle bunları çoğaltma eğiliminde olsaydı keşişlerin kendilerinin bile utanacakları bunlar gibi ne kadar çok şeyi bir araya getirirdi! Bundan başka, insanları, Hristiyan'ın mükemmel durumunun, insanların icat ettikleri bu kulluk olduğuna ikna ediyorlardı. Bu, aklanmış sayılmayı eylemlere bağlamak değil midir? Kilise'de Allah'ın emri olmadan, insanların icat ettikleri kulluğu insanların önüne getirmek ve böyle bir kullukla insanların aklanmış sayılacağını öğretmek hafif bir suç değildir. Çünkü bu görünüşte görkemli garip ibadet biçimleri sahte yoksulluk, alçakgönüllülük ve bekârlık gösterileriyle birlikte insanların gözlerinin önüne serildiğinde Kilise'de en çok öğretilmesi gereken iman yoluyla verilen aklanma karanlığa gömülmektedir.

(49-55) Dahası, insanlar sadece keşiflerin mükemmel durumda olduklarını işittiklerinde, Allah'ın emirleri ve Allah'a hakiki anlamda kulluk etmek karanlığa gömülmektedir. Çünkü Hristiyan mükemmelliği Allah'tan bütün yüreğimizle korkmak, büyük bir iman beslemek, Mesih'in hatırına Allah'ın bizimle barıştığına inanmak, çağrımıza uygun olarak yapacağımız her işte O'ndan yardım istemek ve bunu güvenle beklemek, bu arada dışsal iyi eylemler için gayret etmek ve çağrımız doğrultusunda hizmet etmektir. Hakiki mükemmellik ve Allah'a hakikaten kulluk etmek bunlardan ibarettir. Bekârlık, dilenme ya da kötü giyecekler buna dâhil değildir. Ancak halk manastır yaşamına asılsız övgülerden birçok zararlı fikir edinmiştir. Bekârlığın aşırı derecede övüldüğünü duymaktadır; dolayısıyla evlilik yaşamlarını vicdanlarında sıkıntıyla sürdürmektedirler. Sadece dilencilerin mükemmel olduklarını duymaktadırlar; dolayısıyla huzursuz bir vicdanla, mal varlıklarını ellerinde tutarak işlerini yapmaktadırlar. Öç almamanın müjdecilerin öğüdü olduğunu duymaktadırlar; dolayısıyla, bazıları özel yaşamlarında öç almaktan korkmaktadır, çünkü bunun emir değil, öğüt olduğunu duymuşlardır. Diğerleri ise Hristiyan'ın sivil bir görevde bulunamayacağı ya da memur olamayacağı hükmüne varmışlardır.

(56-59) Evliliklerinden ya da toplumu yönetmekten vazgeçen, manastırlara kapanan insanların kayda geçmiş örnekleri vardır. Buna, dünyadan kaçmak ve Allah'ı daha çok hoşnut edecek bir yaşamın yollarını arama diyorlar. Allah'a, insanların icat ettikleri emirlere göre değil, O'nun verdiği emirlere göre kulluk etmek gerektiğini anlamamaktadırlar. İyi ve mükemmel yaşam, Allah'ın emrine göre sürdürülen yaşamdır. İnsanları bu konuda uyarmak gerekmektedir.

(60) Bundan önce Gerson,⁹³ keşişleri mükemmellik konusundaki bu hataları nedeniyle eleştirmekte ve manastır yaşamının mükemmel bir durum olduğu sözünün kendi zamanında çıkan yeni bir söz olduğuna tanıklık etmektedir.

(61) Bu yeminler çok sayıda kötü fikri miras almıştır, yani bunlar aklanmış saymakta, Hristiyan mükemmelliğini oluşturmakta, öğütlere ve emirlere uygun düşmekte, istenenden fazlasını yapmaktadır. Bütün bunlar asılsız ve boş olduğu için, yemin etmek geçersizdir.

⁹³ Bk. dn. 79.

XXVIII. Akide: Kilisenin Yetkisi⁹⁴

(1-4) Bazılarının, yakışsız biçimde kilisenin yetkisiyle kılıcın yetkisini birbirine karıştırdığı episkoposların yetkisi konusunda büyük bir görüş ayrılığı vardır. Anahtarların yetkisinden cesaret alan papalar, bu birbirine karıştırmının sonucunda, sadece yeni törenler oluşturmakla ve günahların bağışlanmasını tasdik etme hakkını ellerinde tutmakla⁹⁵ ve acımasız aforozlarla⁹⁶ vicdanları yük altına sokmakla kalmamışlar, bu dünyanın krallıklarına baskı yapmayı ve imparatorluğu imparatorun elinden almayı da üstlendiklerinde, çok büyük savaşlar ve ayaklanmalar çıkmıştır. Bilgili ve Allah'a bağlı insanlar Kilise'nin bu hatalarını uzun zamandan

⁹⁴ Reformlar zamanında, episkoposlar sadece ruhanî lider olmayıp, politikaya katılıyorlar, dünyasal ve toplumsal karar mekanizmalarında yönetici olarak da görev alıyorlardı. Augsburg İnanç Bildirgesi, episkoposların yetkilerini Kutusal Kitap temeline döndürmeyi amaçlamaktadır. Episkoposların asıl görev ve yetkileri; Allah'ın Sözü'nün duyurulması, günahların bağışlanması, bağışlandığının tasdiki ve sakramentlerin dağıtılmasıdır. Luteryenlere göre, kilisenin ruhanî yetkileri ve dünyasal yetkiler arasında net bir ayırım yapılması gerekir.

⁹⁵ Bu yanlış öğretiyeye göre, bazı durumlarda ruhban sınıfından sadece daha yüksek konumda olan birinin, yani episkoposun veya papanın günahların bağışlandığını tasdik etme hakkı vardı.

⁹⁶ Aforoz: Kilise tarafından verilen cemaatten dışlanma cezası.

beri eleştirmektedirler. Dolayısıyla öğretmenlerimiz, insanların vicdanlarını rahatlatmak için, Kilise'nin yetkisiyle kılıcın yetkisi arasındaki farkı belirtmek zorunda kalmışlar ve Allah'ın emri nedeniyle ikisine de Allah'ın yeryüzündeki başlıca bereketleri olarak saygı gösterilmesi ve ikisinin de onurlandırılması gerektiğini öğretmişlerdir.

(5-7) Öğretmenlerimize göre, anahtarların ya da episkoposların Kelâm'a göre yetkisi, Allah'ın emrine uygun olarak Müjde'yi vaaz etmek, günahları bağlamak ve çözmek, sakramentleri vermektir. Zira Mesih, elçilerini şu emri vererek göndermiştir: “Baba beni gönderdiği gibi, ben de sizi gönderiyorum. Kutsal Ruh'u alın. Kimin günahlarını bağışlarsanız, bağışlanmış olur. Kimin günahlarını bağışlamazsanız bağışlanmamış kalır” (Yuhanna 20: 21 vd) ve “Müjde'yi bütün yaratılışa duyurun” (Markos 16:15).

(8-11) Bu yetki ancak, çağrılarını uyarınca cemaate ve tek tek bireylere Müjde'yi öğretmekle ya da vaaz etmekle ve sakramentleri vermekle uygulanır. Çünkü bu sayede bedensel değil, sonsuza kadar sürecek doğruluk, Kutsal Ruh, sonsuz yaşam gibi sonsuza kadar sürecek olan şeyler bahşedilmektedir. Pavlus'un, Romalılar 1:16'da, “Müjde iman eden herkesin kurtuluşu için Allah'ın gücüdür” dediği gibi, bütün bunlar

sadece Kelâm ve sakrament görevini yerine getirmekle olmaktadır. Dolayısıyla, Kilise'nin yetkisi sonsuza kadar sürecek şeyleri vermektir ve bu, ancak Kelâm görevini yerine getirmekle yapılır. Dolayısıyla bu, şarkı söyleme sanatının sivil hükümetle karıştırılmasından daha fazla sivil hükümetle karıştırılmamalıdır. Çünkü sivil hükümet Müjde'nin ilgilendiğinden başka işlerle ilgilenmektedir. Sivil yöneticiler, görünüşteki zararlara karşı zihinleri değil, bedeni ve bedensel şeyleri korurlar, sivil adaleti ve barışı korumak için insanları kılıçla ve bedensel cezalarla baskı altında tutarlar.

(12-17) Dolayısıyla Kilise'nin yetkisiyle sivil yetki birbirine karıştırılmamalıdır. Kilise'nin yetkisi, Müjde'yi öğretme ve sakramentleri verme görevidir. Kilise başka birinin görevine el atmasın; bu dünyanın krallıklarına baskı yapmasın; sivil yöneticilerin yasalarını yürürlükten kaldırmamasın; yasaya itaati feshetmesin; sivil yasalarla ya da sözleşmelerle ilgili kararlara karışmasın; sivil yöneticilere toplum şekliyle ilgili yasaları dayatmasın. Mesih, Yuhanna 18:36'da, "Benim krallığım bu dünyadan değildir" ve Luka 12:14'de, "Kim beni üzerinizde yargıç ya da hakem yaptı?" demektedir. Pavlus da Filipililer 3:20'de, "Bizim vatanımız göklerdedir" ve 2. Korintliler 10:4'de, "Savaşımızın silahları insansal silahlar değil, kaleleri yıkan

ilahi güce sahip silahlardır” diyor.

(18) Öğretmenlerimiz bu tutuma uygun olarak, bu iki yetkinin görevlerini ayırmaktalar ve bunların Allah’ın armağanları ve bereketleri diye saygı gösterilip kabul edilmesini emretmektedirler.

(19) Episkoposların herhangi bir kılıç yetkisi varsa, Müjde’nin verdiği görevle birer episkopos olarak değil, sivil yönetimin krallara ve imparatorlara ait olduğunu kabul eden, insan eliyle yapılmış yasayla bu yetkiye sahiptirler.⁹⁷

(20-28) Dolayısıyla sorun episkoposların yargı yetkisi olduğunda, sivil yetki Kilise’nin yargı yetkisinden ayrılmalıdır. Ayrıca Müjde’ye ya da onların ifadeleriyle ilahî adalete göre, episkoposlara birer episkopos olarak Kelâm ve sakramentler görevi verilmiş, günahları bağışlamak-tan, öğreti konusunda karar vermekten, Müjde’ye ters düşen öğretileri geri çevirmekten, kötü oldukları bilinen insanları Kilise’de paydaşlıktan uzaklaştırmaktan ve bunu insan gücüyle değil, sadece Kelâm’la yapmaktan başka

⁹⁷ Reform döneminde Almanya’da episkoposlar imparator tarafından belirlenen bölgeleri yönettiler, böylece sivil yetki sahibi de oldular. Reformculara göre, sivil yetkiyle ruhsal yetkinin birbirinden tamamıyla ayrı tutulması gerekiyordu, bu nedenle var olan sisteme itiraz ettiler.

yargı yetkisi verilmemiştir. Luka 10:16'daki, "Sizi dinleyen beni dinlemiş olur" ayeti uyarınca, cemaatler bu noktada zorunluluktan ve ilahî adaletten dolayı onlara itaat etmelidir. Ancak Müjde'ye ters düşen bir şeyi öğrettiklerinde ya da yasallaştırdıklarında Allah'ın emri cemaatlerin buna itaatini yasaklamaktadır. Matta 7;15'de, "Sahte peygamberlerden sakının"; Galatyalılar 1:8'de, "Gökten bir melek bile size bildirdiğimize ters düşen bir müjde bildirirse, lanet olsun ona"; 2. Korintliler 13:8'de, "Gerçeğe karşı değil, ancak gerçek uğruna bir şey yapabiliriz" denmektedir. Ayrıca, "Rab'bin yıkamam için değil, terbiye etmem için bana verdiği yetki"den söz edilmektedir. Kilise yasaları da böyle emretmektedir (II. Q. VII. Cap., Sacerdotes ve Cap. Oves). Augustinus da, "Katolik episkoposlar rastlantı eseri hata yaparlarsa ya da Allah'ın kanonda yer alan Kutsal Yazıları'na ters düşen bir şeyi kabul ederlerse onlara bile boyun eğmemeliyiz" demektedir (Contra Petilianum Epistolam).⁹⁸

(29-33) Evlenme ya da ondalıklar gibi bazı davaların duruşmasını yapmak ve hüküm vermek için yargılama yetkileri ya da başka bir yetkileri varsa, insanların adaletiyle bu yetkiye

⁹⁸ Augustinus'un Donatiusçulara karşı yazdığı bir eseri. (Donatius için bk. dn. 33).

sahiptirler, yetkili makamlar barışın korunmasında uyruklarına adalet dağıtamadığında, onların isteklerine ters düşse bile, bu konular prensleri ilgilendirmektedir. Dahası, Kilise’de törenler tesis etme ve yiyecekler, kutsal günler ve terfilerle, yani Kelâm görevlilerinin dereceleriyle vb ilgili yasalar koymanın episkoposlarla papazların mı görevi olduğu tartışılmaktadır. Episkoposlara bu hakkı verenler, Yuhanna 16:12-13’deki, “Size daha çok söyleyeceklerim var ama şimdi bunlara dayanamazsınız. Ne var ki O, yani Gerçeğin Ruhu gelince, sizi tüm gerçeğe yöneltecek” diyen tanıklıktan söz etmektedirler. Kandan ve boğularak öldürülen hayvanlardan sakınmayı emreden Elçileri de örnek vermektedirler (Elçilerin İşleri 15:29). Şabat’ın, On Emir’e ters düşen bir şekilde Rab’bin Günü olarak değiştirildiğinden de söz ediyorlar. Şabat Günü’nün değiştirilmesinden başka verdikleri bir örnek yok. Kilise’nin yetkisi, On Emir’den birini değiştirecek kadar önemlidir, diyorlar!

(34-38) Ancak bu sorunla ilgili olarak biz, (yukarıda görüldüğü üzere) episkoposların Müjde’ye aykırı herhangi bir karar verecek güçleri olmadığını öğretiyoruz. Kilise kanunları da ayınısını öğretmektedir (Dist. IX). Bu tarz âdetlerle günahların kefaretni ödeyebilmek ya da lütfu ve doğruluğu hak edebilmek amacıyla, herhangi bir geleneğe özgü bir âdeti tesis etmek ya da

bunu talep etmek Kutsal Yazı'ya ters düşmektedir. Bu âdetlerle aklanmış sayılmanın hak edildiğini taahhüt ettiğimizde Mesih'in liyakatinin yüceliğinin zarar görmesine izin verilmektedir. Ancak böyle bir inançla, iman ve iman yoluyla verilen aklanma öğretisi gizli tutulurken geleneklerin neredeyse sayısız derece arttığı apaçıktır. Çünkü giderek kutsal günlerin sayısı artırılmakta, oruçlar belirlenmekte, azizlerin onuruna yeni törenler ve yeni ibadetler tesis edilmektedir, çünkü bunların yazarları, bu işlerle lütfu hak ettiklerini düşünmektedirler. Dolayısıyla, kefaretlerde bazı izlerini hâlâ gördüğümüz eski zamanların tövbe yasalarının sayısı artmaktadır.

(39-41) Ayrıca gelenekleri başlatan kişiler, yiyeceklerde, günlerde ve benzeri konularda günaha yol açan sorunlar bulduklarında Allah'ın emrine karşı çıkmaktadırlar: Aklanmış sayılmayı hak etmek için, Hristiyanlar'ın Levililer gibi ibadet etmeleri gerekiyormuş gibi, Kilise'ye Yasa'nın boyunduruğu yükünü getirmektedirler. Allah'ın böyle bir düzenleme yapma görevini Elçilere ve episkoposlara verdiğini öne sürmektedirler. Zira bazıları böyle yazmakta ve anlaşılan, papalar, Musa'nın yasaları örnek verilerek bir ölçüde yanlış yönlendirilmektedir. Dolayısıyla, bunları birer ölümcül günah yaparak, yükler getirmektedirler. Hatta kutsal gün-

lerde başkalarını rencide etmeden elle yapılan işlerde çalışmak, kilise yönetimi tüzüğünde belirtilen dua saatlerine uymamak ölümcül birer günahtır. Bazı yiyecekler vicdanı kirletmektedir, oruç ise Allah'ın öfkesini yatıştıran işlerdendir. Ertelenen bir günah ancak erteleyen kişinin yetkisiyle bağışlanabilmektedir. Oysa kilise yönetimi tüzüklerinde suçun ertelenmesinden değil, episkoposların verdiği cezanın ertelenmesinden söz edilmektedir.

(42) Petrus, Elçilerin İşleri 15:10'da öğrencilerin boynuna boyunduruk geçirilmesini yasakladığında ve Pavlus, 2. Korintliler 13:10'da, kendisine yıkmak için değil, terbiye etmek için yetki verildiğini söylerken, vicdanları tuzağa düşürmek için, Kilise'ye bu gelenekleri getirmeye episkoposların ne hakkı vardır?

(43-46) Ancak, lütuf hak ediliyormuş ya da kurtuluş için gerekiyormuş gibi, bu geleneklerin oluşturulmasını yasaklayan apaçık tanıklıklar vardır. Pavlus, Koloseliler 2:16-23'de, "Kimse yiyecek, içecek, bayram, yeni ay ya da Şabat Günü konusunda sizi yargılamasın. Mesih'le birlikte ölüp dünyanın temel ilkelerinden kurtulduğunuza göre, niçin dünyada yaşayanlar gibi, 'Şunu elleme', 'Bunu tatma', 'Şuna dokunma' gibi kurallara uyuyorsunuz? Bu kuralların hepsi, kullanıldıkça yok olacak nesnelere

ilgilidir; insanların buyruklarına, öğretilerine dayanır. Bu kuralların bilgece bir görünüşü vardır” demektir. Titus 1:14’de de, Pavlus, gelenekleri açıkça yasaklamaktadır: “Yahudi masallarına, gerçeği reddedenlerin buyruklarına kulak verme.”

(47-52) Mesih, Matta 15:14, 13’de, gelenekleri talep edenler için, “Bırakın onları, onlar körlerin kör kılavuzlarıdır” demektedir ve “Göksel Babamın dikmediği her fidan kökünden sökülecektir” diyerek bu tür törenlere karşı çıkmaktadır. Episkoposların sayısız geleneklerle kiliseleri yük altına sokmaya ve vicdanlara tuzak kurmaya hakları varsa, neden Kutsal Yazı gelenekler oluşturmayı ve bu gelenekleri dinlemeyi bu kadar sık yasaklamaktadır? Neden bunlara, “cinlerin öğretileri” demektedir (1. Timoteos 4:1)? Kutsal Ruh bunlara karşı boşuna mı önceden uyarıda bulunmuştur?

(53-54) Dolayısıyla gerekli diye ya da lütfu hak etme düşüncesiyle tesis edilen âdetler Müjde’ye ters düştüğü için, buradan bir episkoposun böyle hizmetler tesis etmesinin ya da bunlarda ısrar etmesinin yasal olmadığı sonucu çıkmaktadır. Galatyalılara Mektup 5:1’de, “Bir daha kölelik boyunduruğuna girmeyin” diye yazdığı üzere, kiliselerin, Hristiyan’ın özgürlüğü, yani aklanmış sayılmak için yasanın boyunduruğunun ge-

rekmediği öğretisini koruması gerekmektedir. Müjde'deki başlıca akidenin, yani lütfu, insanların icat ettikleri belli âdetler ya da ibadet eylemleriyle değil, Mesih'te iman sayesinde karşılıksız olarak aldığımız akidesi korunmalıdır.

(55-56) Bu durumda, Allah'ın evindeki Pazar ve benzeri törenler için ne düşünmeliyiz? Buna, biri diğerini rencide etmesin, kiliselerde karışıklığa düşülmeden her şey düzen içinde yapılsın (1. Korintliler 14:40, krş. Filipililer 2:14) ancak vicdanlar, kurtulmak için bunların gerekli olduğunu düşünerek yük altına girmesin ya da başkalarını rencide etmeden bunları yerine getirmediklerinde günah işledikleri hükmüne varmasınlar, kimseyi rencide etmemek koşuluyla kadın toplumun içine başı açık çıktığında günah işlediğini kimse söylemesin diye, kiliselerin, sevgi ve huzur adına bu âdetlere uyması yerindedir, cevabını veriyoruz.

(57-60) Rab'bin Günü, Paskalya, Pentikost ve benzeri kutsal günlerle törenler bu tür âdetlerdir. Kilise'nin yetkisiyle Şabat Günü yerine Rab'bin Günü âdetinin getirilmesinin gerekli bir kural olduğu hükmüne varanlar büyük bir yanlış yapmaktadırlar. Kutsal Yazı Şabat Günü'nü yürürlükten kaldırmıştır; Müjde açıklandığı için Musa'nın bütün törenlerinin bırakılabildiğini öğretmekteyiz. Ancak halk ne zaman

bir araya gelmeleri gerektiğini bilsin diye belli bir gün oluşturmak gerektiği için, anlaşılan, Kilise Rab'bin Günü'nü bu amaçla belirlemiştir; bugünün seçilmesinin başka bir nedeni, insanların önünde Hristiyan'ın özgürlüğüne dair bir örneğin olabilmesi ve Şabat'a ve başka günlere uymanın gerekmediğinin öğrenilebilmesidir.

(61-64) Yasa'nın değişmesi, yeni yasadaki törenler, Şabat Günü'nün değişmesi konusunda akıl almaz tartışmalar vardır, bütün bunlar Kilise'de Levililerinkine benzeyen bir törenin olması gerektiğine ve Mesih'in kurtuluş için gerekli diye Elçilere ve episkoposlara yeni törenler bulma görevini verdiğine dair asılsız bir inançtan kaynaklanmaktadır. Bu yanlışlar, iman yoluyla verilen aklanma net olarak öğretilmediğinde Kilise'ye sızmıştır. Bazıları, Rab'bin Günü'nü kutlamanın aslında ilahî bir hak değil, bir tarz olduğunu tartışmaktadır. Kutsal günlerde çalışmanın Yasa'ya hiç uygun olmadığını belirtmektedirler. Bu tartışmalar vicdanlara tuzak kurmaktan başka nedir? Gelenekleri değiştirmeye çalışmalarına rağmen, iman yoluyla verilen aklanmanın ve Hristiyan'ın özgürlüğünün bilinmediği yerde, bunların gerekli olduğu, sürdürülmesi gerektiği görüşü devam ettiği sürece, bunları yumuşatmak gerektiği asla algılanamamaktadır.

(65-66) Elçilerin İşleri 15:20’de Elçiler kandan sakınmayı emretmektedirler. Ama günümüzde kan birçok şeyde kullanılmaktadır. Ancak bunu yapanlar günah işlememektedirler; çünkü Elçiler bile, rencide etmekten sakındıkları için, vicdanları böyle bir boyunduruğun yükü altında bırakmak istemiyorlardı. Bu kararda, Müjde’nin amacının ne olduğunu sürekli göz önüne almamız gerekir.

(67-68) Kilise yönetimi tüzüklerinin pek azına tam olarak uyulmaktadır ve geleneklerin en gayretli savunucuları arasında bile bunların birçoğu her geçen gün geçersiz duruma gelmektedir. Bu yumuşatma gözetilmezse, vicdanlara gereken dikkat gösterilemez, kilise yönetimi tüzüklerine, bunların gerekli olduğuna inanmadan uyulduğunu ve geleneklerin geçerliliğini yitirmesinin bile vicdanlara zarara vermeyeceğini biliyoruz.

(69-75) Ancak episkoposlar, vicdan rahatlığıyla sürdürülemeyen bu geleneklere uyulmasında ısrar etmeselerdi, insanlar yasaya uygun bir tarzda kolayca itaat edebilirdi. Ancak onlara bekârlığı emrediyorlar; Müjde’nin pak öğretisini öğretmeyeceğine yemin etmeyen kimseyi kabul etmiyorlar. Kiliseler episkoposlardan kendi onurları pahasına yeniden birlik sağlanmasını istemiyor; ancak bunu yapmak iyi rahip-

ler için de uygun olurdu. Sadece Evrensel Kili- se'nin âdetine ters düşerek kabul edilmiş ada- letsiz yeni yüklerden kurtulmak istiyorlar. Baş- langıçta bunlar, bu kuralların bazısının mantıklı nedenleri olabilirdi; ancak daha sonra bunlar yenilenmemiştir. Bazısının yanlış anlayışlardan ötürü benimsendiği de bellidir. Dolayısıyla, bunları yumuşatmak papaların merhametine uygundur, çünkü böyle bir değişiklik Kilise'nin birliğini sarsmayacaktır. Zira kilise yönetimi tüzüklerinde görüldüğü gibi, insanların gelenek- lerinin pek çoğu süreç içinde değişmiştir. An- cak bu âdetlere günah işlemeyen uyulamadı- ğından ötürü, bunları yumuşatmak mümkün değilse, biz, Elçilerin, insanlara değil, Allah'a itaat etmemizi emreden Elçilerin İşleri 5:29'da- ki kuralını izlemek zorundayız.

(76-78) Petrus, 1. Petrus 5:3'de episkoposların hükümlerini olmalarını, kiliselerde hüküm sürme- lerini yasaklamaktadır. Bizim amacımız, hükü- meti episkoposların elinden zorla çekip almak değildir, ama istenen, Müjde'nin paklığıyla öğ- retilmesine izin vermeleri ve günah işlemeyen uyulamayan birkaç âdeti gevşetmeleridir. An- cak ödün vermezlerse, inatçılıkları yüzünden yol açtıkları ayrılıkçılığın hesabını Allah'a nasıl vereceklerini göreceklerdir.

Sonuç

(1-5) Görüş birliğinin sağlanamadığı görülen başlıca akideler bunlardır. Daha fazla suiistimalden söz edebilirsek de, gereksiz yere uzatmaktan kaçınmak için ana hatları ortaya koyuyoruz, geri kalanlar konusunda bunlara bakılarak kolayca hüküm verilebilir. Endüljans ve haccın yanı sıra, kiliseden uzaklaştırmanın da suiistimal edildiğinden çok şikâyet edilmektedir. Endüljans tacirleri cemaatleri rahatsız etmektedir. Rahiplerle keşişlerin arasında, kilisenin bulunduğu bölgeden sorumlu olma hakkı, günah çıkarma, ölülerin gömülmesi, olağanüstü durumlarda yapılan törenler ve sayısız başka konularda bitip tükenmeyen çekişmeler vardı. Bu konunun kısaca ifade ettiğimiz ana hatları çok daha kolayca anlaşılabilir diye, biz hepsini dâhil etmedik. Burada söylenen ya da kanıt olarak gösterilen hiçbir şey kimseyi utandırmak için değildir. Sadece öğretilerde ve törenlerde Kutusal Yazı'ya ya da Evrensel Kilise'ye ters düşen hiçbir şeyi kabul etmediğimiz anlaşılabilir diye, söz etmemiz gerektiğini düşündüğümüz konular anlatılmaktadır. Allah'ın Kelâmı'na ters düşen yeni bir öğreti kiliselerimize sızmasın diye en büyük gayreti gösterdiğimiz apaçıktır.

(6-7) İnanç Bildirgemizi göz önüne sermek ve öğretmenlerimizin öğretisinin özetini anlatmak

için, Emperyal Majestelerinin fermanı uyarınca yukarıdaki akideleri açıklamayı arzu ediyoruz. Bu İnanç Bildirgesi'yle ilgili öğrenilmek istenin herhangi bir konu varsa, Kutsal Yazılar'a uygun daha çok bilgi vermeye Allah'ın izniyle hazırız.

(8) Emperyal Majestlerinin sadık uyrukları:

(9) Johannis, Saksonya Dükü, Seçmen

(10) Georg, Brandenburg Hudut Kontu

(11) Ernst, Lueneberg Dükü

(12) Philipp, Hesse Eyalet Kontu

(13) Hanns Friedrich, Saksonya Dükü

(14) Franz, Lueneburg Dükü

(15) Wolf, Anhalt Prensi

(16) Nürnberg Senatosu ve Şehir Başkanı

(17) Reutlingen Senatosu